

Uqal̄hich Aglaan̄i John-ŋum

Uqalthum Timinītha

¹ Aullaŋniisaqqaagatah̄igmi ittuq Uqal̄iq, Uqal̄iq iqataupluni Agaayyutmi, suli Uqal̄iq Agaayyutaupluni. ² Ilaa piqatauniqsuq Agaayyutmi aullaŋniisaqqaagatah̄igmi. ³ Taavrumuuna Uqal̄ikun Agaayyutim iñiqtaḡigai supayaat. Atausriuraqunniñ iluqaaniñ iñiqtaḡikkañaniñ iñiqtaunḡitchuq ilaa piill̄ugu. ⁴ Uqal̄iq kan̄igigaa iñuul̄hum. Taavruma iñuul̄hum iñuich qaggutigai, kan̄iqsīiksran̄atnun Agaayyutmik. ⁵ Taamna qauma qaggutriruaq taaqtuamik, taaqtuam qamilguitchaa.

⁶ Agaayyun kilgiruaksramik tuyuqaḡniqsuq, iñuñmik atil̄iñmik John-mik, ⁷ taivrumuuna qaumakun iñuñnik uqautrityaqtitlugu. Aggiḡniqsuq iluqaisa kilgutmik tusraatquplugich ukpiqsritquplugill̄u. ⁸ John ilaa taivrumiñauḡitchaluaqhuni, aggiḡniqsuq taivrumiñaqaumamik uqautrityaqhuni.

⁹ Taimmataim̄ña qauma ilumun aggil̄iḡmiñi nunam iñuiñun kan̄iqsipchaityaqtuaq iñupayaanik nunami. ¹⁰ Ilaa itman nunami, nuna iñiqtaupluni Ilaagun, naagasuli nunam iñuiñ il̄itchuŋinḡiñiñiŋaat. ¹¹ Ilaa il̄amiñun tikitman, il̄aiñ akuqtunḡitchaat. ¹² Aglaan il̄añich ukpiqsripl̄utin̄ akuqtuiruat ilaanik, ilaan qitunḡaḡiliutipkaŋai Agaayyutmun. ¹³ Tamatkua aniñḡitchut timim

qitungiulhagun naagaqaa iñuum pisulhagun, aglaan anitqinñiqsut tuvraglugu Agaayyutim pisulha.

¹⁴ Taamna taggisigaqtuaq Uqaligmik iñuguqhuni akunnaptikni iñuuniaqtuq. Uvagut qinñigikput kamanautaa inuqtuummataitchuaq ihuaqqutrihikun suli ilumutuuhikun. Taamna kamanaun pilium Ilaan akuqtuaqigaa aapamiñiñ Iñituanuñigimigun. ¹⁵ John-ñum taamna uqautiginigaa. Itnautigiplugu, “Taamna uqautigikkağa itnaqama, ‘Taimña agqisuaksraq aqupkun kamanatluktuq uvañiñ, takku anigaluaqnaña inñaniksimaqhuni.’” ¹⁶ Inuqtuusrimaiñigimiñiñ nagliktagmigun Ilaan piluutiqağaatigut; iluqata ikayuğaatigut ikayutqigaaqhuta ihuaqqutmigun. ¹⁷ Agaayyutim qaitchaa maligutaksraq uumuuna Moses-kun, aglaan ihuaqqun suli ilumutuuliq Jesus Christ-kun agqisuk. ¹⁸ Kia-unniñiñ Agaayyun qinñingaaqsimaitchaa, kisimi Atautchim, taavruma atrinuruam Agaayyutmi suli Aapam sanigaaniittuam, ilitchuğipkautigigaa.

John Paptaaqtichirim Nipliħa Christ-ñunğiññipluni

¹⁹ Jew-ñuruat Jerusalem-miñ tuyuqağniqmata agaayuliqsunik Levi-tkuayaaniglu apiqsruğiaqlugu John kisuupmañaan, ²⁰ itna kiggutiksraisuñaqani uqautinigai nalupqinaiqlugu, “Uvaña Christ-ñunğitchuña; Anniqsuqtiksrautaunğitchuña.” ²¹ “Kisuuvitmi? Elijah-ñuvich?” John-ñum kiunigai, “Taavrumiñaunğitchuña.” “Naaga taimña Moses-ñum uqautigikkaña sivuniksriqirauvich?” John-ñum piñigai, “Taimñaunğitchuña.” ²² Nipliutilğiññiğaat,

“Uqautitigutmi kisuutilaaqnik. Uvagut
kiggutiqaqtuksraurugut tuyugiriptiknun.
Qanuqsamma nipliutigivich ilipkun?” ²³ John
kiuniġai, “Uvaṇa taimñauruṇa uqagimakkaṇa
Isaiah-m sivuniksriqirim, itna,
Iñuk tuḡluqtuaq iñuiḡaamiñ,
Itqanaiyautisiuṇ apqutiksraṇa Atanġum,
nalġuġlugu tumiksraṇa.” *Isaiah 40:3*

²⁴⁻²⁵ Taapkua uqqiraqtit tuyuuruat Pharisee-
ṇuruaniñ, John apigilgiññiġaat, “Uvva, Christ-
ṇunġiññiġuvich naagaqaa Elijah-ṇunġitchuvich,
naagaqaa taimña sivuniksriqiraunġitchuvich,
suvaata paptaagivich?” ²⁶ John kiuniġai, “Uvaṇa
paptaaġutiqaqtuṇa imikun. Aglaan akunnapsitñi
qichaqtuq ilitchuġimaisaqsi. ²⁷ Ilaa aqupkun
sagviġisiruq. Uvaṇa siñiilguyumiñaitchuṇaunniñ
aluġutiṇnik.” ²⁸ Tamatkua atuummiñiqsut
Bethany-mi Perea-mi Jordan taavanitchianani
John-ṇum paptaaqtitchiviani.

Agaayyutim Ipnaiyaṇa

²⁹ Uvlutqikman John-ṇum Jesus qiñiġniġaa
utlauruṇa inmiñun, aasrii upyaklugu, “Uvvauna
Agaayyutim ipnaiyaṇa piigityaqtuaq nunam iñuiñ
killuutaatnik! ³⁰ Ilaa taimñauruq uqautigikkaġa
itnautigiṇlugu, ‘Iñuk imma agġiġniġaqtuq
akiaqtiksraġa. Kamanatluktuaq uvaṇniñ, takku
ilaa anigaluṇa inṇaniksimaaqhuni.’ ³¹ Uvaṇa
nalugaluaqḡlugu kisuugisiḡha, tikiumaruṇa
paptaaġusriḡuṇa imiġmik ilitchuġipkautigisrukḡlugu
Israel-aagmiunun.” ³² Uvva itnailiḡlugu John-ṇum
ilisimarriġaa, “Uvaṇa qiñiġiġa Ipqitchuaq Irrusriq
atqaqtuaq pakmakṇa atriqaqḡhuni tiṇmiagruuratun

aasrii ilaaniitluni. ³³ Kanjicsianingitchaluagiga kisuutilaana, aglaan Agaayyutim tuyugirima imikun paptaagityaqłuna, uqautigaana itna, 'Ivich qiniğisigiñ Ipqitchuaq Irrusriq atqaqpan aasrii inillaguni iñuñmun, ilaa taimñaugisiruaq paptaagiruksraq Ipqitchuakun Irrutchikun.' ³⁴ Aasrii uvaña qinianikkiga taamna atuumaruuaq aasrii uqautigitlaplugu Iğniğihagun Agaayyutmun."

Jesus-ñum Sivulliich Maliguaqtai

³⁵ Uvlutqikman John taraniilgiññiqsuq malğunnik maliguaqtinmiñik piqasriqhuni. ³⁶ Qiniqamiuñ Jesus apqusraaqtuaq John-ñum upyañniğaa, "Uvvauna Agaayyutim ipnaiyaana." ³⁷ Taapkuak maliguaqtik tusraaplugu taatnaqman, maliutiniğaaq Jesus. ³⁸ Jesus-ñum kiniaqami, maliutiniqmakni qiniqlugik apiginigik, "Sua pakikipitchu?" Taapkuak kiuniğaaq, "Rabbi, nani tukkuqapich?" (Taamnaguuaq Rabbi mumiutiqaqtuaq ilisautrimik.) ³⁹ Ilaan kiunigik, "Uvuñagutik qiniğiatku!" Taapkuak utlauti'amik qiniğniğaaq nani irviqaqtilaana, aasrii uvlivigiplugu. Sisamanun tuqtuqtaq iliyuñnaqsiruami sassaq unnuksraaqman. ⁴⁰ Taapkuak tusraaplutik John-ñum uqautaanik maliutriruak Jesus-mik ilaqataa atiqagñiqsuq Andrew-mik, Simon Peter-m aniqatigiplugu. ⁴¹ Andrew-m sivulliuplugu paqilğaağniğaa aniqatni Simon uqautiplugu, "Uvaguk paqitkikpuk Messiah" (mumiutiqaqtuaq Christ-mik naagaqaa Anniqsuqtimik), ⁴² aasrii Simon Jesus-muutiuplugu. Jesus-ñum qiniqlugu

nipliutiniġaa, “Ilvichuvva Simon, iġñiġa John. Taiyuutinikkisirutin Cephas-mik” (mumiutiqaqtuamik Peter-mik Iyaġanmiglu).

Jesus Tuqłuiħa Philip-mik Suli Nathanael-mik

⁴³ Uvlutqikman Jesus sivunniġñiqsuq Galileemugukhuni. Ilaan Philip paqitlugu nipliutiniġaa, “Maliguanġa!” ⁴⁴ Philip-guuq Bethsaidagmiuṅuniqsuaqtuuq Andrew-mlu Peter-mlu irviakni. ⁴⁵ Philip-ṅumli nalautlugu Nathanael, uqautiniġaa “Uvagut paqitkikput taimña Moses-ṅum uqautigimakkaṅa maligutaksrani suli sivuniksriqirit uqautigikkaṅat. Ilaa Jesus-ṅuniqsuq, Nazareth-miu, Joseph-ṅum iġñiġa.” ⁴⁶ Nathanael-ṅum piñiġaa, “Qanusriq nakuuruuq aggitłava Nazareth-miñ?” Philip kiugaa, “Ki-ataamili qiñiġiaqsagun!” ⁴⁷ Jesus-ṅum qiñiqamiuṅ Nathanael utlautiruaq iṅmiñun nipliġñiqsuq, “Uvvauna Israel-aagmiupiaġataq! Ilaani piitchuq pigiiłaq.” ⁴⁸ Nathanael-ṅum apiqsruġniġaa, “Qanuqługu iłisimaviṅa?” Jesus-ṅum kiugaa, “Philip-mun tuqługaluaqtitnak qiñianinṅigikiṅi ataniusrima'avich asrirriraġaqtuami napaaqtumi.” ⁴⁹ Nathanael-ṅum kiugaa, “Iłisautrii! Ilvich Agaayyutim Iġñiġiniġaatin! Israel-aagmiut umialiginiġaatin!” ⁵⁰ Jesus-ṅum kiugaa, “Ilvich ukpiliqsiqpich qiñiġni'apkiñ sivuani ataani napaaqtum asrirriraġaqtuam? Qiñiġisirutin kamanatluktuanik taavrumakṅa.” ⁵¹ Jesus-ṅum nipliutipsaaġniġai, “Iłumutuuruamik nipliutigipsi, Iłipsi qiñiġisigiksi qilak aṅmaqpan suli Agaayyutim israġulgi mayutmuktuat naagaqaa atqaqtuat Iñuum Iġñiṅanun.”

2

Jesus-ŋum   Atlanŋuqtitchiḷha   Imiǵmik
Misruqqumun

¹ Uvluk piñayuakun katchuutniaqtuak inniqsuk Cana-mi nunaqqimi Galilee-mi ittuami. Jesus-ŋum aakaŋa itmiñiqsuq. ² Suli Jesus-lu maliguaqtiniḷu aiyugaaqtaupmiñiqsut katchuutniaqtuanun. ³ Misruǵuutaat nunupman, Jesus-ŋum aakaŋan nipliutiniǵaa, “Ukua misruǵuutaiqsut.” ⁴ Jesus-ŋum kiuniǵaa, “Tili-uqtaksraǵingitchikma sutquluŋa. Piviksraǵasuli tikiumaitchuq.” ⁵ Jesus-ŋum aakaŋan uqautiniǵai savaktit, “Piyumigiksi qanupayaaq tilikpasri.” ⁶ Taraniguuq itchaksrat qattaliat iyaǵaich imiǵnun inniqsut, atausriq immaqtutilaaqallaapluni iñuiññaqtun naagaqaa iñuiññaq qulit gallontun, Jew-ŋuruat maligutaksrirusriaǵikkaǵmikkun igǵuutiksraqtuǵvikaanich. ⁷ Jesus-ŋum uqautiniǵai, “Immiqsigik qattat imiǵmik.” Tarra immiǵniǵaich qaqlukpiuraqlugich. ⁸ Tarakŋaasrii Jesus-ŋum nipliutigai, “Tarakŋa qalusriḷusri, niǵiqpaktuat aŋalataat payuksiuŋ!” Taapkua payuŋniǵaat. ⁹ Aŋalataata niǵiqpaktuat uukamiuŋ imiq misruǵuǵuqtitaq naluniǵaa nakitñaqtautilaaŋa tamarruma misruqqum, aglaan taapkua savaktit qalusriruat imiǵmik ilisimanigaa. Taavruma aŋalataata niǵiqpaktuat tuqluǵniǵaa uiksraun, ¹⁰ nipliutiplugu, “Atlas autaaqtitchiraqtut misruǵuǵiŋñiksramik sivulliuplugu, aasrii aiyugaaktat imianikmata, akiitluŋniqsramik piqaqtitkaqsiplugich. Aglaan ilvich itin-niǵiñ misruǵuǵiŋñiqsraq isruanunaglaan.”

11 Sivulliqpianuplugu taamna quviquaqtuaq savaaq Jesus-ñum iñiqtaginiġaa Cana-mi Galileemiittuami. Ilaan kamanautni qiniqtinnigaa. Aasrii maliguaqtaiñ ukpigiliutipsaagnigaa. 12 Tamarruma aquagun Jesus aakanilu nukatchianilu suli maliguaqtinji Capernaum-munniqsut, taraniasriiñ itlutin ikituurani uvluni.

Jesus-ñum Suaqluiyaiħha Agaayyuvikpauramik

13 Jew-ñuruat niġiqpagvikaanġat atilik Apqusaakkauligmik tikiyasriruq, aasriiñ Jesus Jerusalem-mun aullaġniqsuq. 14 Agaayyuvikpañmi pakinnigaa iñuich tunniuqqairuat anusallunġnik ipnaiñiglu tinmiagruuraniglu suli simmiqsuqtit maninñik aquppiruat manniqivinġmikni. 15 Aasriiñ aklunaamik, ipiġaqtuusriqhuni uumaruapayaat aninnigai Jew-ñuruat agaayyuvikpañatniñ, manniqivinġich simmiqsuirit maninñik ulġutlugich, simmiqsuutinġich siamitlugich. 16 Suli tiliplugich tunisiullaqtuat tinmiagruuranik itnaqhuni, “Tamatkua uvakġa anitchigik! Aapaa tupqa tunisiuqqaiviguqnagu!” 17 Maliguaqtaiñ itqaġnigaa uqaliq aglausimaruaq itna, “Agaayyuun! Siqñigillapiaġigma tupiġikkapnik iluqnauqsimaagtitkaġa.” 18 Jew-ñuruat nipliutitqinñigaa apiqsruutmik, “Sumik quviquaqtuamik iñiqtaqaġutin qiniqtinnayaqpiun uvaptiknun nalauħiñ taatnasriġaqavich?” 19 Jesus-ñum kiugai, “Unauvva agaayyuvikpak piiyaġupsiuñ, piñasruni uvluni nappatqikkisigiga.” 20 Jew-ñuruat apiqsruġnigaa, “Piñasruni uvluni nappatqikkisiviun? Malġukupiaq itchaksrani ukiuni nappaġniakkauruq agaayyuvikpak una!”

21 Aglaan Jesus uqautigikkaña agaayyuvikpak atrinuniqsuq ilaan timaanun. 22 Taamani tuquligmiñ anitqikman, maliğuaqtaiñ itqağniğaat taatna uqałha, arguaqqutaitlugich aglausimaruat uqałhich, sulı Jesus uqautigikkañı.

Jesus İlisimagai Iluqaisa İñuich

23 Jesus Jerusalem-mi ititlugu niğiqpagvikaami taggisıqaktuami Apqusraaqtıtaulıgmik iñugiaktuat ukpiğiniğaat qiñiqamisigik quvıqnaqtuat savaañı. 24 Aglaan Jesus-ñum ilumutuuginginiñığai, atakkii ilaan iñuich ilisimmaagiklugich. 25 İñuktıgun kañıqsıpkagñıagñaqhuni inginiñıqsuq, ilaan kañıqsımmaagiklugich iñuich isrummatıñich.

3

Jesus-ñum İlisautriłha Nicodemus-mik

1 Uvvaasriñ innıqsuq iñuk atıqaaqtuaq Nicodemus-mik, Jew-ñuruat sıvullıuqtaiñ ilañat, piqataupluni taapkunani Pharisee-ñuruani. 2 Unnuat ilañatni utlautiniqsuq Jesus-mun nipliqhuni, “İlisautrii! İlıtchugıgikput ilvich ilısautriksrauplutin tuyuulhiñ Agaayyutmiñ. Kia-unniiñ piyumiñaitchai quvıqnaqtuat savaat kisianik Agaayyutim piqasriumalugu.” 3 Jesus-ñum kiugaa, “İlumutuuruamik uqautigikpiñ, iñuum anıtqiñgisuağuni, Agaayyutim añaayyautaa qiñıtlasrıyumiñaitchaa.” 4 Nicodemus-ñum apiqsrulğiniğaa, “Qanuğuni iñuguaniktuaq anıtqıkkisıva? Nalupqınaitchuq, aakami iluanun isıtqıaqsiyumiñaitchuq, aniłhi tuglılğıtılasrıługu.” 5 Jesus-ñum kiugaa, “İlumutuullapıaqtuamik nipliutıgikpiñ, İñuk anıtqiñgisuağuni imikun sulı

Ipqitchuakun Irrutchikun isitlasriyumiñaitchuq Agaayyutim anjaayuqautaanun. ⁶ Tamatkua aniruat iñuñniñ iñugruñaurut. Tamatkualiasrii kisiisa Ipqitchuam Irrutchim anitqiksitanji iñuugisirut Ipqitchuakun Irrutchikun. ⁷ Quvigusruutigiginagu nipliutiga, ‘Anitqiksuksraupiaqtusri’. ⁸ Anuği iglīgaqtuq napmupayaagukami, ilipsiasriiñ tusraaplugu anuğim siigruñniña, aglaan ilisimatlaitchiksi nakiñ aggiłha unniñ napmulha. Taatnatun kiñapayaaq ittuq animaaqtuaq Ipqitchuakun Irrutchikun.” ⁹ Nicodemus-ñum apiqsruğniğaa, “Qanuğuni taatniitlagisiva?” ¹⁰ Jesus-ñum kiugaa, “Ilvich ilisautraugaluaqhutin Israel-mi taamna nalu-niqpiuñ? ¹¹ İlumutuullapiaqtuamik nipliutigikpiñ, Uvagut uqagaqtugut ilisimakkaptiknik suli ilisautriraqtugut qñikkaptiknik. Aglaan nallipsi uqalıqput akuqtuğummataitchaa. ¹² İlipsi ukpiğingitchipsitña uqautikapsi nunakñaqtatigun; qanuğusri ukpiğitlasrigisivisitña uqautigupsi pakmakñaqtatigun? ¹³ Kiñaunniñ pakmuña mayuqsimaitchuq, aglaan İñuum İğñiña atqaqtuaq tatpakmakña. ¹⁴ Moses kivikmatun nimiğianñuaq nappaqutamun suviksraiłaami, taatnatun İñuum İğñiña kiviktaksraugisiruq. ¹⁵ Kisupayaaq ukpiqsripluni turviñiktuaq ilaanik isruitchuamik iñuugisiruq.

¹⁶ “Agaayyutim nunam iñui piqpagivagitługich, İğñitualuni aatchuutiginiğaa. Kisupayaaq ukpiqsriłikun turviñiktuaq ilaanik tuquyumiñaitchuq, aglaan isruitchuamik iñuugisiruq. ¹⁷ Atakkii Agaayyutim İğñiñi tuyuğingitchaa

atanniqsuqtautquplugu nunam iñuiñun
 aglaan anniqsuqtautquplugu iluqaitñun.
 18 Kisupayaaq ukpiqsripluni tunḡaviñiktuaq
 Igñinjanik, atanniusriaksraitchuq. Aglaan
 ukpiqsriñgitchuaq atanniqsimaanjaniktuq, takku
 ukpiqsrihikun tunḡaviñiksimaitleuni Agaayyutim
 Igñituağikkanjanik. 19 Taatnailiplugu taamna
 atanniusriaksraq ittuq, qauma nunam iñuiñun
 tikitman. Aglaan iñuich piqpagitlukkaat taaqtuaq
 taavrumakḡa qaumamiñ, takku ilinich irrus-
 riñiksimaaqhutin pigiitchuamik. 20 Kisupayaam
 irrusriñiksimaqtuam pigiitchuakun qauma
 uumigigaa, suli utlautisrutlaitchuq qaumamun,
 takku ilaan irrusrigiliutikkani pigiitchuag
 sagviqungitlugu. 21 Aglaan kisupayaaq
 irrusriñikkami ilumutuuruamik qaumamun
 utlautiraqtuq, taavrumaḡa qaumamun sagvi-
 umatquplugu irrusrigiliutikkani tupiksrihikun
 Agaayyutmik.”

John Paptaaqtitchiri Iḡisimarauḡa Jesus-kun

22 Taavruma aquagun Jesus-lu maliguaqtinilu
 aullaḡniqsut nunaḡanun Judea-m. Tarani
 ittuallaḡniqsuq ilinjitñi suli paptaaḡipluni. 23 John-
 tuuq paptaaḡiniqsuq Aenon-mi unḡasriñgitchuamiñ
 Salem-miñ, takku imḡukkaqhuni tamanna. Iñuich
 utlaaḡaqlugu ilaan paptaaḡtaḡniḡai. 24 John
 taamna isiqsimaitchuqsuli isiqsiviniḡmun.

25 John-ḡum maliguaqtaiñ ilanich uqak-
 sraqtuaqsiñiqsut Jew-ḡuruatlu taavrumuuna
 ipqiqsakkauḡikun. 26 Aasriiñ John-mun
 utlautiplutin uqautiplugu, “Iḡisautrii! Anun
 itqagiviunḡ Jordan-ḡum iḡluani piqatigikkan, ilvich

uqautigikkan? Ilaa paptaagiaqsiruaq, aasrii iñuum iluqani utlakkaa!”

²⁷ John-ñum kiuniğai, “Kiñaunniiñ sumik piqagumiñaitchuq, Agaayyutmun qaitchiñgunnani.

²⁸ Ilipsi ilisimarigigipsi niqliqsimalhapkun ‘Uvaña Christ-ñungitchuña, aglaan ilaan sivuani tuyuumaruña,’ itqanaiyautityaqtitlugu.

²⁹ Nukatpiaq katchuutniaqtuaq niviaqsiam uiksrautigigaa. Nukatpiam ilauraaña

qichaqatauraqtuq naalagñiplugu, quviagiplugu tusraalha nukatpam katchuutniaqtuam nipaa.

Taatnatun quviasrukiga naammatigiruaq. ³⁰ Ilaa piguqtuksrauruq kamañaqsitluguni, uvañaasrii nuimaigluña.

Ilaa Aggiqsuaq Qilañmiñ

³¹ “Ilaa aggiqsuaq pakmakña iluqaitñiñ kamanatluktuq. Nunakñaqtagli iñuñhiñaupluni

nunamiittuanuruq, nunakñaqtanik nipiqaqhuni. Ilaa aggiqsuaq qilañmiñ kamanatluktuq

iluqaitñiñ. ³² Aasrii uqautigigaa qiñikkani tusraakkanilu, aglaan kisupayaat uqalha

akuqtungitchaat. ³³ Kia akuqtuiruam uqalhanik nalupqigingigaa Agaayyutim ilumutuulha.

³⁴ Taavruma Agaayyutim tuyugikkañan Agaayyutim uqalhi uqagigai, takku Agaayyutim

qaitchiplugu inuñaiqlugu Ippqitchuamik Irrutchiğmiñik. ³⁵ Aapam Igñiñi piqpapiplugu

aasrii supayaat aatchuutigigai ilaanun. ³⁶ Ilaa ukpiqsiriruaq Igñigmik isruit chuamik

iñuuliqaqtuq, aasrii tupiksriñgitchuaq Igñigmik iñuuliqağumiñaitchuq. Aglaan Agaayyutim

qinnautaa nayuutigisiruq ilaani qaᅇavak taimuᅇa.”

4

Jesus-lu Aᅇnaᅇlu Samaria-ᅇmiu

¹ Pharisee-ᅇuruat tusraaniqsut Jesus iᅇunnatluaqsiᅇiᅇlugu paptaaᅇitlukhuniᅇu John-miᅇ ² (Jesus ilaa paptaaᅇingitchaluaqtitlugu, aglaan maliguaᅇtai). ³ Jesus-ᅇum tusraa'amiuᅇ uᅇaᅇikᅇaᅇat, Judea-miᅇ aullaᅇniqsuᅇ Galilee-mun utiqhuni.

⁴ Utiᅇiᅇmiᅇni taavrumani Samaria-kuaᅇtuksrauniqsuᅇ. ⁵ Tikiᅇᅇiᅇqsuᅇ Samariam nunaaqᅇiᅇanun atiqaᅇtuamun Sychar uᅇasriᅇᅇiᅇᅇiᅇqsuamun nunaᅇaniᅇ Jacob-ᅇum qaisaᅇaniᅇ iᅇᅇiᅇmiᅇun Joseph-mun. ⁶ Jacob-ᅇum nivviaᅇa taraniinniᅇsuaᅇ. Aasrii Jesus igluaᅇiᅇmikniᅇ iᅇiᅇtuᅇhuni, nivviam sanigaaᅇnun aquvinniᅇsuᅇ, uvluᅇ qitiᅇquᅇman. ⁷ Samaria-ᅇmiu aᅇnaᅇ aᅇᅇiᅇᅇiᅇqsuᅇ imiᅇtaᅇiaᅇhuni. Aasrii Jesus-ᅇum niᅇliutinigaa, “Imiksriᅇᅇa!” ⁸ Immali maliguaᅇtai nunaaqᅇimuᅇniqsut niᅇiksramiknik tauᅇsiᅇiaᅇhutiᅇ. ⁹ Aᅇnam Samaria-ᅇmium niᅇliutinigaa, “Ivich Jew-ᅇurutin aasrii Samaria-ᅇmiuᅇupluᅇa. Qanuᅇhutin iᅇiᅇpiᅇa imiᅇukhutin?” (Uvᅇataᅇku Jew-ᅇuruat piᅇatiᅇatlaitchut Samaria-ᅇmiunik.) ¹⁰ Jesus-ᅇum kiugaa, “Iᅇisimagupku Agaayyutim aatchuutiksraᅇa suli kisuuᅇa iᅇiᅇtiᅇiᅇkaᅇpich imiksritᅇupluni iᅇiᅇayaᅇiᅇ, aasrii Ilaan qaitᅇiᅇlutiᅇ iᅇuunaᅇtuamik imiᅇmik.” ¹¹ Aᅇnam niᅇliutigaa, “Ivich qattaitmiutin, aasrii nivviaᅇ itipmiuᅇ. Nakiᅇmi imiᅇ iᅇuunaᅇtuuaᅇ

piñayaqpiun? ¹² Jacob-ñum sivulliapta uumiña nivviamik piqaqtitanatigut, qitungaiñlu sulipamiqsaanisa imigvigimakkanatnik. Ilvich Jacob-miñ kamanatluktuanunasrugivich?”

¹³ Jesus-ñum kiugaa, “Kiñapayaaq imiqtuaq imigmiñ uumakña imigulitqikkisiruq. ¹⁴ Aglaan kiñapayaaq imigmiñ aatchuutiksramniñ imigumi imigulitqinñiangitchuq, takku imiq aatchuutiksrağa itkisiruq ilaani suvliktuatun nivviatun imigmik iñuunaqtuamik, piqaqtillugu ittuksramik isruilaamun iñuuligmun.” ¹⁵ Ağnam nipliutigaa, “Taavrumiña imigmik qaitchinña, imigulitqiñgitchumuunali unniñ uvuña imiqtatqiñgitchumuña.” ¹⁶ Tarra Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Aullağutin uqautityağun ilaqatin pakma nayuqtigikkan, aasriñ uvuñatqigutik.”

¹⁷ Ağnam kiuniğaa, “İlaqataitchuña.” Jesus-ñum kiugaa, “İlvich nalauttutin nipliqaavich ilaqataiñniplutin. ¹⁸ İlvich ilaqatniktuqsamaruami tallimani, aasrii nayuqtigikkan pakma nalauullugu ilaqatigingitchiñ katchuusrimaitchiñ. Taatnaqavich nalauttutin.” ¹⁹ Ağnam nipliutigaa, “Taatañiplugu ilisimmatiqagñiqavich kaniqsigiga sivuniksriqiraulhiñ. ²⁰ Samariğmiut sivulliaavut agaayumaaguurut uumani iñgimi aasriili ilipsi Jew-ñuruani uqagaqtusri iñuich agaayumaagtusrauniplugich Jerusalem-mi.” ²¹ Jesus-ñum nipliutiniğaa “Ağnaaq, ukpiginña, Piviksraq tikitkisiruq iñuich agaayyuvigitlaigñiaqmatruñ Aapa uumaniunniñ iñgimi naagaunniñ Jerusalem-mi. ²² Samariğmiusri ilisimanğipiağiksi kisumun agaayumaahiqsi;

uvagut aglaan Jew-ηuruani ilisimagikput kisumun agaayumaaliqput, takku iñuich anniqsuqtiksrañat Jew-ηuruaniñ kanjiaqtuq. ²³ Aglaan piviksraq tikisaaqtuq, pakmaunniiñ tikiuamaaniktuq, ilumun putqataǵvijaqtuat agaayumaagviginiaqmatruñ Aapa Ipqitchuakun Irrutchikunlu ilumutuulikunlu. Takku Aapauruaq piqagũktuq iñuich agaayumaagviginiaqtuanik inmiñun taatnaililugu. ²⁴ Agaayyun Irrusri-uruq. Tamatkua putqataǵvijaqtuat ilaanik agaayumaagtuksraupiaqtut Ipqitchuakun Irrutchikunlu ilumutuulikunlu.” ²⁵ Aǵnam nipliutiniǵaa, “Uvaña kanjicsimagiga Messiah taiyuutilik Christ-mik agǵiqsaǵumaruaq. Ilaan agǵigumi uqautisraǵumakkañatigut supayaamik.” ²⁶ Jesus-ηum nipliutigaa, “Uvaña uqaqatin Ilaañuruña.”

²⁷ Taatnaanigmiuglu tarani Jesus-ηum maliguaqtai utiǵniqsut. Atqunaq quviǵutchañiqsut Jesus aǵnamik uqaqatiqagñiqman. Aglaanguuq nalliata nipliutingiññiǵaa aǵnaq, “Sumik pisukpich?” naagaqaa apiqsrungiññiǵaat Jesus, “Suvaata aǵnamik uqaqatiqapich?” ²⁸ Tarakña aǵnam imiqtautni unitlugu, nunaqqimun utiǵniqsuq, uqaaqsipluniasriiñ iñunñun, ²⁹ “Maliglunja qiniǵiaqsuñ iñuk uqautriga suraǵalipayaamnik. Ilaa Christ-ηungitchaluaqpa?” ³⁰ Tamatkua uniññiǵaat nunaqqiq utlautiplutin Jesus-mun.

³¹ Taatnałhatniguuq, maliguaqtaiñ Jesus uqapsaagñiǵaat, “Iłisautrii, niǵǵiñ!” ³² Ilaan kiuniǵai, “Niqautilaqtunja ilisimangisapsitñik.”

³³ Taatnaqman maliguaqtai avatmun apiqsruqtautiaqsiñiqsut, “Iñuum una payungitchaluağniqpauñ niqiksramik?” ³⁴ Jesus-ñum nipliutiniğai, “Niğautiqaqtuna tupiksriligmik tuyugirima pitqutaanik suli itqanaiħksrajanik savaam qaisaᅇan iñiqtağitquplugu.” ³⁵ “Uqagaqtusri, itnailiᅇlugu nautchiiviksigan, ‘Sisamani tatqini ittaqtuq katitchiviksraq.’ Uvaᅇali nipliutigipsi, qiniqtuallautaqsigik nauruat pakma piᅇᅇuqtuat katitauħhiᅇağūqhutiᅇ.” ³⁶ Iñuk kipriᅇluni katitchiruaq akiññagaqtuq katitchiħigmiñi nauruanik isruitchuamun iñuħigmun, atunim aasrii nautchiiruağlu kipriruağlu quviasruqatigi-ikkisiᅇlutiᅇ. ³⁷ Uqautauruaq ilumutuuruq itna, ‘Iñuk nautchiiraqtuq atlam aasrii kipiᅇlugu, katitlugu mukkaaksraq.’ ³⁸ Uvaᅇa tuyugipsi kipriᅇusri katitchitquplusri nautchiiviᅇmi savaaqağvigimaisapsitni atlat savaaᅇatni aasrii piññagusri taipchua savaaᅇatniñ.”

³⁹ Samaria-ğmiut iñugiaktuat nunaaqqimikni ukpiqsriñiqsut Jesus-mik ağnam itnaħhagun, “Ilaan uqautigaaᅇa supayaamik atuqsimakkamnik.” ⁴⁰ Taatnaqᅇlugu Samaria-ğmiut tikitñamitruᅇ, ittuallaquaqsiñiğaat iᅇmikni. Jesus-ᅇumaasriiñ malğuᅇni uvluᅇni nayuğniğai. ⁴¹ Iñugiaksilaagñiqsut ukpiqsriᅇuat ilaan uqauttutaigan. ⁴² Aasrii ağnaq uqautinigaat, “Ukpiqsriᅇiqsugut ilvich niᅇiħhiᅇağiᅇisapkun aᅇlaan uvaptiknik tusraaplugu, iᅇitchuğigikput ilumutun anniqsuqtik-sraulħa nunam iñuiñik.”

Jesus Mamititchiñiqsuq Aᅇalatchirim Iğñiᅇanik

⁴³ Kiñuagun malguk uvluk Jesus aullaǵniqsuq Galilee-mun. ⁴⁴ Ilaan ilisimagaluaqlugu, “Sivuniksriqiri kamakkusriaqatlaitchuq inmi nunamiñi,” aullaǵviginigaa. ⁴⁵ Galilee-mun tikitman iñuich paǵlanigaa, qiñianiklugu supayaaq savaagikkaña niǵiqpagvikaami taggisiqaquami Apqusaakkauligmik, takku ilinittuuq utlautiniqsut niǵiqpagvikaamun Jerusalem-mi.

⁴⁶ Taatnaqhuni Jesus utitqinñiqsuq Cana-mun Galilee-mi ittuamun, sivuani imigmik misruǵuǵuqtitchivinmiñun. Aasrii Capernaum-mi inniqsuq aǵalatchiri iǵñiqagñiqsuaq atniǵñaqtuamik. ⁴⁷ Tusraa'amion Jesus tikitlugu Galilee-mun Judea-miñ, utlaklugu apiqsruǵnigaa Capernaum-muglugu ihuaqsipkaǵayaitmañaan iǵñi tuqułhiñaagtuq. ⁴⁸ Jesus-ñum nipliutinigaa, “Nalliqsiunniñ tarra ukpiqsriyumiñaiapiaqtuq, qiñigaluaqani kamañaqtuaniglu savaanik quviqnaqtuaniglu.” ⁴⁹ Aǵalatchirim kiulgiññigaa, “Malinña, qitunǵauraǵa tuqugaluaqtitnagu!” ⁵⁰ Jesus nipliutigaa, “Aullaǵiñ, iǵñigiñ iñuugisiruuq!” Taavruma iñuum Jesus-ñum nipliutaa ukpiǵiplugu aullaǵniqsuq. ⁵¹ Anjilaatmuktitlugu savaktaiñ paagñigaa tusraapkaǵiaqlugu “Iǵñigiñ iñuugaqsiruuq.” ⁵² Apiqsruǵnigai qañaaǵlaan iǵñi ihuaqsitmuqaqsipmañaan. Taapkua kiunigaa, “Ikpaksraq uvluqpagugñigmiñiñ atautchimun iliyunnaqsipman uunaqłutaiqsuq.” ⁵³ Apauruam ilitchuǵinigaa atuummiłha taivrumani sassaǵnigmi Jesus-ñum nipliutikmani, “Iǵñigiñ iñuugisiruuq,” Taatnaqhuni ukpiligñiqsuq, suli iluqagmin tupiqatipayaanılu. ⁵⁴ Taavruma tuglıligñigaa

quviqnaqtuaq savaaña Jesus-ñum Galileemukman Judea-miñ.

5

Jesus-ñum Mamititchiḷha Atnigñaaqtuamik Narvauram Siñaani

¹ Aquagun tamarruma Jew-ñuruat niḡiqpagvikaan̄at ilḡiññiqsuq. Aasrii Jesus-tuuq utlautipluni Jerusalem-mun. ² Taamani Jerusalem-mi Ipnaich Paan̄atni narvauraaḡniqsuq tallimanik quliḡutilik. Hebrew-tguuq uqañatigun taiyuutiqaḡniqsuq Bethzatha-mik. ³ Iñugiallapiaqhutiñ iñuich atnigñaaqtuat nalaniqsut tamatkunani quliḡutit atin̄itñi qin̄itlaitchuat, pisrutlaitchuat, sulii auliyatlailat taqqiplutiñ imḡum iliqsraqtiḡksrañanik. ⁴ Uvvaguuqtakku qakugulitchiaḡḷugu Agaayyutim israḡulgan imiq iliqsraqtitaḡniqmagu aasrii sivulliq atnigñaaqtuaniñ kiñilḡaaqtuaq aḡalataupkaqqaḡḷugu imiq mamitauraaḡniqsuq qanusripayaamik atnigñautiqaḡaluañḡaḡmi. ⁵ Iñugguuq atnigñaaqtuaq iñuiññaq akimiaq piñasruni ukiuni tarani itmiñiqsuq. ⁶ Jesus-ñum qin̄iḡniḡaa nalaruaq sulii kañiqsiplugu ilaan atnigñaaḷha takiruami, aasrii nipliutinigaa, “Ihuaqsisukkaluaqpich?” ⁷ Atnigñaaqtuam kiuniḡaa, “Uvaña kiñisaitchaqtuña imiq iliqsraqtitaupman. Takanuñaaḡniaqtitluña atlam sivulliugaḡiḡaaña.” ⁸ Jesus-ñum nipliutigaa, “Makillutin, ikivḡatin tigulugich pisruḡiñ.” ⁹ Taimmaiñaq taamna mamitauniqsuq; ikivḡani tiguplugich, pisruñniqsuq.

Uvluq tamanna taavruma atuummivia Jew-
 ηuruat minguiqsiagviginiḡaat. ¹⁰ Taatnaqlugu Jew-
 ηuruat nipliatiqsiñiḡaat iñuk iħuaqsikkauruaq,
 “Ugluvak minguiqsiagviuruq. Atuqtaksraptiknun
 akitñautiniqsutin ikivḡapnik akiyaqavich.” ¹¹ Ilaan
 kiuniḡai, “Taivruma iħuaqsiḡkaqtima uqautiḡaana,
 ‘Ikivḡatin tigulugich piḡrugiñ.’” ¹² Taapkua
 apiqsrugiḡaat, “Kia taatnaquvatin?” ¹³ Aglaan
 taavruma iħuaqsikkauruam iłitchuḡingiñiḡaa
 kisuutilaana, atakkii Jesus tamaakḡa piḡñiqsuq
 iñugiakpagitłuni tamanna. ¹⁴ Aquagun
 taavruma Jesus-ηum paqinniḡaa Jew-ηuruat
 agaayyuvikpaḡatni aasriñ nipliutiḡlugu,
 “Atañii. Pakma iħuaqsirutin. Killuqsatqinñiaqnak.
 Takku killuqsaguvich pigiitłuktuaq tikitḡiaqtuq
 ilipnun.” ¹⁵ Taavruma iñuum aullaqami
 Jew-ηuruat uqautiaqsiñiḡai Jesus-ηuniḡlugu
 iħuaqsiḡkaqtini. ¹⁶ Taavrumiḡa piqusriḡhutiḡ Jew-
 ηuruat piyuagaqsiñiḡaat Jesus, ilaa iħuaqsiiñiḡlugu
 minguiqsiagvium uvluani. ¹⁷ Jesus kiuniḡai,
 “Aapaga savaktuq ataramik iñiḡlugu, suli
 uvaḡaptuuq savaktuksraupmiḡa.” ¹⁸ Taavruma
 nipliutim Jew-ηuruat sivunniqsillapiḡniḡai
 tuqqutḡhukḡlugu, taavrumuunałhiñauḡitchuaq
 minguiqsiagvium atuḡtaqsraigun aglaan
 nipliḡhagunlu Agaayyutmik aapaqḡniḡluni suli
 atriliutiḡluni inḡmiñik Agaayyutmun.

Iḡñiḡuruam Aḡalatchiḡha

¹⁹ Jesus kiugai, “Uqautiḡipsi iłumutuuruamik
 itna, Iḡñiq iñiḡtaqatłaitchuq inḡmigulhiñaq. Ilaa
 savaaqḡaḡtuq taavrumiḡa qiñikkaḡmiñik
 Aapani savaaqḡaqman. Supayaamik Aapauruaq

iñiqtaqaqman, Igñiñantuuq savaagiragigaa.
 20 Aapam Igñi urriqsuutiragigaa iluqaanik
 savaagitlakkagmiñik, atakkii piqpagiplugu.
 Ilaan ilisautigisiplugu kamanatluktuanikunniiñ
 tamatkunakña iñiqtagikkañiñiñ, ilipsi
 quvigusrullapiatlasilusri. 21 Atriplugu Aapaa
 anjipchairagitha tuquruanik iñugutqiligmun,
 taatnatullapiaq Igñiña qaitchitlaruq iñuukigmik
 tamatkununa pisukkağmiñun. 22 Aapaña inmiñik
 atanniqsungiqhuni, aglaan Igñi qaitchianiñigaa
 atanniiligmik. 23 Taatnaqhuni iluqani kamakkun
 itkisiruq Igñiñanun atrilugu iñuich kamaqsriłhat
 Aapañanik. Kiñapayaaq kamakkutaitchumi
 Igñiñanun kamakkutaitmiuq Aapañanun
 tuyugiraanun. 24 Ilumutuullapiaqtuamik uqautigipsi,
 Kiñapayaaq tusraaruq uqautimnik suli ukpiqs-
 riruq tuyugirimnik piññaktaqtuq isruitчуamik
 iñuukigmik. Taamna atanniqsiuyumiñaitчуq,
 aglaan pituğaaniktuq tuqunagigmiiñ iñuukigmun.

25 “Uqautigipsi ilumutuullapiaqtuamik, Piviksraq
 tikiññiaqtuq, ami tikiuমানiktuq tuqunaruat
 tusraaliksranat nipaanic Igñiñan Agaayyutim,
 aasrii tamatkua tusraaruat iñuuniaqtut.
 26 Atriplugu Aapauruq Ilaa kañiuruq iñuukigmi,
 taatnatun Aapauruam inillakkaa Igñigikkani
 kañiutlasriplugu iñuukigmi. 27 Suli qaitchaa Igñi
 nalauullugu anjalatchiłksramik atanniqsuiłigmik,
 atakkii Ilaa Iñuum Igñigiplugu. 28 Taamna
 quvigusruutiginagu, piviksraq tikiññiaqtuq
 tuquruat iluqatiñ iluvigni tusraagisiłhat nipaanic.
 29 Aasrii ilinich anjitiqlutiñ iluvigniñ, tamatkua
 savaagiksuat anjilutiñ iñuukigmun suli tamatkua

savaag̃iit̃chuat aṇiḷutiñ sivuug̃anaqtuamun
atanniḷsiuviksrag̃mik̃nun.

Iḷisimarit Jesus-kun

³⁰ “Sumik savaaq̃ag̃umiñait̃chuṇa uvapkuiñaq̃.
Uqausriusriaḡa tuvraq̃ḷugu Agaayyutmiñ
atanniiraqtuṇa. Taatnaqhutiñ atanniutitka
nalaunṇarut, takku pisuḷḷap̃kun itingit̃ḷugu,
aglaan tuyug̃irima pisuḷḷagun. ³¹ Uvapkuiñaq̃
uq̃aq̃saḡniaḡuma, iñuich ukpigĩyumiñait̃chaat
iḷumutuuñiḷugu. ³² Aglaan ittuq̃ uq̃autigiriga,
uq̃aqtuaq̃ iḷumutun uvap̃kun. ³³ Ilipsi
tuyuq̃aq̃apsi iñuṇnik kaṇiq̃siuqtuksranik John-
mun Paptaaq̃titchirimun, ilaan uq̃autigaasri
taavrumuuna iḷumutuuruamik. ³⁴ Iñuṇmik
iḷisimariq̃aḡnang̃itchaluaq̃ḷuṇa, aglaan taamna
nipliutigigiga ilipsi anniḷsuq̃uplusri. ³⁵ John
atriq̃aqtuaq̃ nannimik ikimaruamik qaum-
maḡiksiḷugu, ilipsipsuuq̃ sivikit̃chuami taimani
quviagigiksi qaumagikkaṇa. ³⁶ Aglaansuli uvap-
kun piq̃aqtuṇa iḷisimarimik kamanatluk̃tuamik
John-ṇum iḷisimaraul̃haniñunniñ, makua savaat
iñiq̃taḡikkaḡma, Aapaa qaisaṇiñ savaag̃it̃q̃uplugich
itq̃anaig̃lugich tamatkua nalupq̃inaiḷsruḡaat
Aapamun tuyug̃iḷiḡa. ³⁷ Aapauruaqtuuq̃
tuyuq̃aqtuaq̃ uvaṇnik uq̃aqtuq̃ tamarrumuuna,
ilipsi tusraaḡaḷsimait̃chaluag̃iksi nipaa unniñ
kigiñṇa q̃iñiḷugu. ³⁸ Ilipsi uq̃aut̃tutai
pigiḡit̃ḷugich unniñ ukpigiḡit̃ḷugu taamna
tuyug̃ikkaṇa. ³⁹ Iḷisaag̃igisi uq̃al̃hich aglausimaruat
iñuul̃iḡmik isruitchuamik paq̃itchiñasug̃iplusri.
⁴⁰ Tamarra tamatkua uq̃autiq̃aqtuat uvap̃kun,
aglaan piyummataitchusri uvaṇnun

utlautisrugusri aasrii piññagusri iñuuligmik uvapkun.

⁴¹ “Nangaqsiuhiksraq iñuñniñ qiniñniagagingitchiga. ⁴² Aglaan ilisimagiksi, suutnagingitchiksi piqpaksriñiq suvaluk Agaayyutim piqpaktaña. ⁴³ Aggiqsuña Aapaa añalatchisaagun aasii akuqtungitchipsitña. Naagasuli iñuk kiña aggiqpan inmi sanñimigun, ilipsi akuqtugniagiksi. ⁴⁴ Ilipsi nangautisruuruani avatmun aasriiñ suliqutigingitchiksi nangausriaksraqsi Agaayyutmiñ kisianiñ. Qanuğusrimi ukpiqsriñiaqpisi? ⁴⁵ Isrummatiginagu uvañnun patchisiqutigisiñilusri Aapaanun. Moses-ñum patchitri sagviummigaa, taimñaami Moses ilipsi tunñavigikkaqsi. ⁴⁶ Iñumun ukpiginiğupsiñ Moses, tunñaviginayaqmigipsitña ukpigiluña takku ilaan aglaktigun uqautigigaaña. ⁴⁷ Aglaan aglaagikkañi ukpigingitñapsigik, qanuğusri ukpiqsrigisivisi uvaña uqakimnik?”

6

Jesus-ñum Niğipchaiña 5,000 Añutiniñ

¹ Taavruma aquagun Jesus ikaañaruq taagatchiañanun narvañan Galilee-m. Taamna narvaq taggisiqaqmiuq Tiberias-mik. ² Iñugiallapiaqtuat malilgiññaat, atakkii ilinisa qiniñlugich quviqnaqtuat savaañi iħuaqsirağaiħikun atniğñaqtuanik. ³ Jesus qimiğaa mun mayuqhuni, aquvinniqsuq maliguaqtiniñ. ⁴ Jew-ñuruat niğiqpagvikañat taggisiqaqtuaq Apqusraaqtitauħigmik tarani qalliñiqsuq.

⁵ Jesus qiniqlugich iñugiallapiaqtuat iñuich utlauriat inmiñun nipliutiniġaa Philip, “Nakiñ tauqsigayaqpisa niġisuiġutiksrañatnik ukua iñuich?”
⁶ Taavruminaguuq nipliutiniġaa Philip uuktu-aqlugu, Jesus-ñum ilisimaanikkaluaqlugu sułksrani.
⁷ Philip-ñum kiuniġaa, “Malġuk kavluutik akiaknik naamayumiñaitchut qaqqiaqsisigisaġuptigik iñullaa mikiruuramikunniñ niġiyumiñaqsiługu.”
⁸ Malġuaqtit iłanata, Andrew, Simon Peter-m aniqataa, nipliqsuq, ⁹ “Uvvauvani nukatpiagruk piqagñiqsuq tallimanik qaqquuranik barley-nik suli qaluuraanik. Aglaan suugisivat taapkua itna iñugiaktigiriami iñuñmi?”
¹⁰ Jesus nipliutigai, “Iñuich aquvitichigik.” Ivigaanupluniguuq tamanna. Iñuk iluqani aquvinniqsuq. Anutlhiñat 5,000-siyuñnaq.
¹¹ Jesus-ñum qaqqiaq tigu'amiuñ, Agaayyun quyanigaa agaayupluni, autaagutaupluniasrii iñuñnun aquppiruanun. Taatnatunsuli iñiqtaqağniqsuq qalukkun. Aasrii iluqatin niġiñiqsut pisuiġataqhutin. ¹² Niġisuiłlakmata, Jesus nipliutigai malġuaqtini, “Iłakupayaat katitchigik aasrii iksisruñaqasri.” ¹³ Katitchi'amin, immiġniġaich qulit malġuñnik aguupmaich iłakuatnik tallimaniñ barley-niñ qaqquuraniñ iñuich niġġivigikkañatñiñ. ¹⁴ Iñuich qiniqamitruñ quviqnaqtuaq savaaq Jesus-ñum iñiqtañ nipliġniqsut, “Iłumutun una ilauniqsuq. Tarra sivuniksriqirauniqsuq agġiqsuksrautauruaq nunam iñuiñun.” ¹⁵ Jesus-ñum kañiqsiñigaa iñuñnun umialiguqtinniałksrani nunuriluni. Taatnaqhuni unitlugich aullaumiugallañniqsuq

qimigaañun kisimi.

Jesus-ñum Pisrułha Imğum Qaañagun

¹⁶ Unnuksraaqman maliguaqtai narvamun utlautiniqsut. ¹⁷ Umiamun iki'amin

utiaqsiñiqsut Capernaum-mun ikaaqlugu narvaq. Unnuaguuman Jesus-ñum utlangiññigaisuli.

¹⁸ Anuğiguutiqpauragñigai qailguutiplugich.

¹⁹ Maliguaqtit iputlutin piñasrunik naagaqaa sisamanik mile-lanik iglianigmiullu,

qiñiaqsiñigaañ Jesus pisruktuaq imigmi qalliruaq umiamun. Aasrii ilinich iqsitçhallapiagñiqsut.

²⁰ Jesus-ñum nipliutiniğai, "Iqsiñasri! Uvañauruñ." ²¹ Taapkua

ikiyumaliqsipiağniğaañ, aasrii ikipman taimmaiñaq umiam tikiññaniktigñigaañ sivuniğikkani.

Jesus-ñum Qaaqianułha Iñuuligmi

²² Uvlutqikman iñuich iñugiaktuat aullangitçhuat tamaaniananiñ narvam, ilitçhuğiniğaañ

atausrisualuk umiaq taraniitilaanani. Jesus aullaqataungihha maliguaqtimigun suli itqaginiğaañ

kisimin maliguaqtaiñ aullañhat. ²³ Atlas umiat Tiberias-miñ tulaagaqsiñiqsut qaniñanun

niğiqpagviata Atanguruuaq agaayutrianikman. ²⁴ Iñugiaktuat kaniqsima'amitruñ

Jesus taraniingihha unniñ maliguaqtai, umianun ikiplutin Capernaum-mun aullağniqsut pakaklugu.

²⁵ Narvam igluani iñuich Jesus paqitnamitruñ, nipliutiniğaañ, "Iñisautrii! Qañaağlaan mañaqpich?"

²⁶ Jesus-ñum kiugai, "Iñumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, paqitkipsitña takku niğihapsigun

qaqçiamik pisuiğataçhusri piçutigitlusruñaqnagich qinikkasri quviçnaqtuat savaatka sanñigikkapkun.

27 Sakuugutiqaqasri niqimik piungiqsaqtuamik aglaan sakuugutiqaqitchi niqimun ituaksramun isruitchuamun iñuukigmun. Taamna niqi Iñuum Igñinan qaitkisigaa ilipsitñun, takku Agaayyutim Aapam nalunaiqsagigaa iluağikkaułhagun Ilaa.”

28 Tamatkua apiqsruğaat, “Suruksrauvisa savaaqagñağupta Agaayyutim savaañiñik?”

29 Jesus kiugai, “Uvva savaaq savaagıtqukkaña Agaayyutim ilipsitñun, ukpiqsritqugaasri ilaanik tuyuğikkağmiñik.”

30 Tamatkua kiugaat, “Sumik qñikkigayaqpisigut quviquaqtuamik sanñipkun, uvagut qñiğlugu ukpiqsritlasrıuta ilipnik. Sumik iñiqtaqağayaqpich?”

31 Sivulliaavut niğimarut taiyuutiliñmik Manna-mik qaqqumik pakmakñaqtamik suviksrailaami atriplugu uqautigimaruag inilgaan uqaligmi, itna, ‘Ilaan qaitchigai qaqqumik niqiksrañatnik pakmakña.’”

32 Jesus nipliqsuq, “Iłumun nipliutigipsi, taimña Moses niqigaqtitchiruq ilipsitñik pakmakña timilhiñamun ituamik, taiyuutiliñmik Manna-mik. Uvvaaglaan Aapaa qaitchigaasri iñuunaqtuamik ilumutuuruamik niqiksramik pakmakña qılañmiñ.

33 Uvvataku niqiksraq Agaayyutim qaisaña ilaanuruq atqaqtuaq pakmakña iñuukigmik qaitchipluni nunam iñuiñun.”

34 Tamatkua nipliutinigaat, “Ataramik qaitchisigut taavrumiña niqiksramik.”

35 Jesus-ñum nipliutigai, “Uvaña atrigigaaña qaqqiam niqiksrauruam timikun, uvaña kanigigaaña iñuutlasrıiksram iñuutchikun. Iñuk utlautiruaq uvañnun niğisulitqikkumiñaitchuq, sulı ukpiqsriruaq uvapkun imiğulitqikkumiñaitchuq.

³⁶ Aglaan uvaᅇa uqautianikkipsi arguaq-tullapsigun, takku ilipsi qiᅇiᅇaluaqᅇuᅇa savaaᅇikkapkun ukpiqsrisunᅇitchusri. ³⁷ Kiᅇapayaaq Aapaa qaisaᅇa uvaᅇnun utlautigisiruq. Aasrii kiᅇapayaaq uvaᅇnun utlautiruaq saqitchu-miᅇaitchiga. ³⁸ Takku atqaqtuᅇa pakmakᅇa tuyuᅇirima pitqutigikkaᅇa iᅇiᅇtaᅇiᅇtaᅇaᅇuᅇu, pisullapkuunᅇitchuaq. ³⁹ Uvvauna pisuᅇiᅇigaa tuyuᅇirim uvamnik tammaitqunᅇiᅇiksraᅇa nalliatnikunniᅇiᅇ qaisaᅇianikkaᅇiᅇiᅇiᅇ uvaᅇnun aglaan iluqaisa aᅇitqiksillugich iᅇuᅇuᅇiᅇmun uvlumi aqulligmi. ⁴⁰ Uvvauna Aapaa pisuᅇiᅇigaa iluqatiᅇ qiᅇiᅇtuat iᅇᅇiᅇguruamik sulii ukpiqsriuat ilaanik piqaliksraᅇat isruitchuamik iᅇuᅇuᅇiᅇmik aasrii uvaᅇa makititkisipluᅇich iᅇuᅇuᅇiᅇmun aqulligmi uvlumi.”

⁴¹ Jew-ᅇuruat uqapiluuᅇtigiᅇsiᅇiᅇaᅇat ilaan nipliᅇhagun, itna, “Uvaᅇa niqiksrauruᅇa atqaqtuaq pakmakᅇa.” ⁴² Iliᅇich nipliᅇᅇiᅇqsut, “Jesus-ᅇunᅇitpauna, Joseph-ᅇum iᅇᅇiᅇa? Uvaguᅇ ilisimagivut aapaᅇalu aakaᅇalu. Qanuᅇhunimi nipliava atqaᅇnipliᅇuni pakmakᅇa?” ⁴³ Jesus kiugai, “Uqapiluguiᅇitchi! ⁴⁴ Kiᅇaunniᅇiᅇ uvaᅇnun utlautilguitchuq kisiaᅇik Aapauruam tuyuᅇirima uvaᅇnun utlautipkaᅇmani. Aasrii uvaᅇa aᅇitqiksitkisigiga iᅇuᅇuᅇiᅇmun uvlumi aqulligmi. ⁴⁵ Sivuniksriᅇirit aglausimaruat, ‘Agaayyutim iᅇupayaat ilisautigisigai.’ Kisupayaaq naalaᅇniruaq Aapamik sulii ilitchiyumaruaq Ilaaniᅇ utlautiraqtuq uvaᅇnun. ⁴⁶ Kia-unniᅇiᅇ qiᅇiᅇsimaitchaᅇ Aapa, aglaan kisimi Agaayyutmiᅇnisauruam qiᅇiᅇsimagaa Aapa. ⁴⁷ Ilumutuuruamik nipliutigipsi, kiᅇapayaaq

ukpiqsriruaq isruitchuamik iñuuliqaqtuq.
⁴⁸ Uvaña qaqqianuruña iñuunaqtuqaq. ⁴⁹ Ilipsi
 sivulliasri nigimanñağmin pakmakñaktamik
 qaqqumik suviksrailaami tuqurut timimikkun.
⁵⁰ Aglaan qaqqiaq atqaqtuqaq pakmakña itniittuq,
 kiapayaaq nigikpagu tuquyumiñaitchuq. ⁵¹ Uvaña
 iñuunaqtuqaq qaqqiaq atqaqtuqaq pakmakña.
 Kiñapayaaq iñuk nigigumi taavrumakña qaqqiamiñ
 iñuugisiruaq taimuña, aasrii timiga qaqqianuruq
 qaisaksragikkaga nunam iñui iñuutlasritquplugich.”

⁵² Taatnaqman Jew-ñuruat uqaatchagutiniqsut
 inmiknun aasrii apiqsruqlugu, “Qanuğuni uuma
 iñuum timimiñik niqiksriññiaqpatigut?” ⁵³ Jesus-
 ñum kiugai, “İlumutuuruamik nipliutigipsi, ilipsi
 nigிñgitchupsiuñ timaa İğñiñan piqagumiñaitchusri
 iñuuhigmik ilipsitñi. ⁵⁴ Kiñapayaaq niqiniktuaq
 timimnik suli iminiktuaq augikkamnik
 isruitchuamik iñuuliññaktaqtuq, aasrii
 añitqiksitkisigiga iñuuhigmun aqulligmi uvlumi.
⁵⁵ Uvatakku timiga ilumun niqiksrauruq,
 suli auga ilumun imiksrauruq. ⁵⁶ Kisupayaaq
 niqiaqtuqaq timimnik suli imiaqtuqaq
 augikkamnik iñuuruq uvapkun suli iñuugisipluni
 piqasriutiluni uvañni. ⁵⁷ İñuuruam Aapam
 tuyugipluña, suli uvañaptuuq iñuuruña ilaagun,
 taatnatuntuuq kiña niqiaqtuqaq uvamnik
 iñuugisipmiuq uvapkun. ⁵⁸ İñuum taamna qaqqiaq
 niqigigumiuñ iñuugisiruaq qañavak taimuña.
 Taamnauruña qaqqiaq atqaqtuqaq pakmakña
 atrigingisaña qaqqiam sivulliapsi nigitchañat,
 naagaunniñ tuquplutin.” ⁵⁹ Taatnağnigai Jesus-
 ñum ilisautriñigmiñi katrağvinmi Capernaum-mi.

Uqal̄hich Isuitchuakun Iñūlikun

⁶⁰ Iñugiaktuat maliḡuaqtaiñ tusraaplugu nipliḡñiqsut, “Taamna ilisauttun akuqtūliksraña sakiqnaqtuq. Kia naalaḡnigisivaun?”

⁶¹ Uqautigaluaqtitnaniguuq, Jesus-ñum kañiqsimapmitchañi maliḡuaqtini uqapil̄uktuat tamarrumuuna uqaḡikkaḡmigun. Taatnaḡlugich nipliutiniḡai, “Taavruma nipim piyum-mataiqsitkaqsivasri? ⁶² Isrummatigisriun qin̄iliksrana Iḡñiñan Iñuum utiaqsikpan sivuani irvigimakkaḡmiñun. Taatnaaqsikpan nikaliḡukkayaḡniqpisi? ⁶³ Ippqitchuaq Irrusriq iñuuliqaqtitchiruañuruq. Timi iñuuliqaqtitchiñḡitchuq. Uqal̄hich ilipsitñun uqautigianikkatka Irrusriurut, suli iñuupkaḡisipiaḡasri.

⁶⁴ Naagauvva il̄apsi ukpiḡinḡitchaich,” Jesus-ñum taatnaḡniḡai. Il̄isimaplugu aullaḡniisaḡataḡhaniñ kisuul̄hat ukpiqsriñḡitchuaq suli kisuugisil̄ha tuniriksrāḡmi. ⁶⁵ Aasrii nipliḡñiqsuq. “Taavrumiña piqusriḡlugu uqautigipsi, kia-unniiñ utlautiyumiñail̄ha uvañnun kisanik Aapam utlautipkaqpani taatnatlasriḡlugu.”

⁶⁶ Taavruma aquagun iñugiaktuat maliḡuaqtai kiñumuaktut malitqikkummataiḡlugu ilaa. ⁶⁷ Taatnaqhuni Jesus nipliutiniḡai qulit malḡuk maliḡuaqtini, “Il̄ipsipsuuq kiñumuakkumanḡitchaluaqmivisi?” ⁶⁸ Simon Peter-m kiuniḡaa, “Ii, Ataniiq, kimunmi aullaḡisivisa? Ilvich pigigitin uqal̄hich isruitchuamik iñuunaqtuat. ⁶⁹ Pakma ukpiḡigikput il̄itchuḡiplugu ipqitchuañutilaan Agaayyutmiqnisauplutin.” ⁷⁰ Jesus kiugai,

“Ilipsi qulit malġuuplusri piksraqtaagingitpisimi? Aglaan ilari Tuunġaqmiqnisauruq.” ⁷¹ Ilaanguuq uqautiginiġaa Judas, iġniġa Simon Iscariot-ġum. Uvvatakku Judas qulit malġuuqataugaluaqhuni, tunisiyumaniqsuq Jesus-mik.

7

Jesus-lu Aniqatailu

¹ Tamarruma kiġuagun Jesus igliġniqsuq Galilee-mi, igliġummatailaqhuni Judea-mi, atakkii Jew-ġuruat tuqqutCHKuġu. ² Jew-ġuruat niġiqpagvikaanata Palapkaat tikiyasriruq. ³ Uvvaasriiġ Jesus-ġum nukatchianiġ anutit nipliutinigaat, “Unilluġu mannaaq, aullaġiġ Judea-mun, ilvilli maliguaqtivich taamani qiniġumigaat savaaq iġiqtagiġkan. ⁴ Kiġaunniġiġ iriqsimat-laitchuq savaagmigun ilisimatqullapiaqami. Ilvich iġiqtataqtuami tamatkuniġa, iluqaitġun iġunġun ilitchuġipkaġiġ.” ⁵ Taatnaġniġaata nukatchianiunniġiġ ukpiqsriġiġitlutin ilaanik. ⁶ Jesus nipliutigai, “Piviksraġa nalauluġu tikiumanġitchuqsuli. Ilipsi aullaġhiġaanurusri sumipayaaq. ⁷ Nunam iġuiġiġ uumigikkaġiġiġtchaasri uvaptun, atakkii uvaġa uqausrimaplugich iġuuniaġhat pigiiġhagun. ⁸ Ilipsi niġiqpagvikaanukkitchi. Aullaġiġtchuġa pakma atakkii aullaġviksraġa tikiumanġitchuqsuli.” ⁹ Taatna uqautilġaaqġugich Galilee-mi ittuallaġniqsuqsuli.

Jesus Niġiqpagvikaanani Palapkaatit

¹⁰ Aquagun nukatchiani niġiqpagvikaanuanikmata, Jesus-tuuq aullaġniqsuq sagviaqtusruġaqani iġunġun, aglaan nalunautchipuni. ¹¹ Jew-ġuruat

qiniñgñañgalaugnigaaat nigiqpagvikaanani itnaqhutin,
 “Naamiimma taimña?”¹² Iñuich atqunaq
 uqaksraqtuniqsut Ilaagun, ilañich uqaqhutin
 iñullautauniplugu aasriilu ilañich uqaqhutin
 pigiiññiplugu kinnitñiniplugu iñuñnik.¹³ Aglaan
 kia-unniñ uqaksraqtutigingiññigaa sagviglugu,
 atakkii iqsiplutin Jew-ñuruat sivulliuqtinik.

Jesus Iñisautriñha Nigiqpagvikaanani

¹⁴ Nigiqpagvikaanata avvaña atuumaanikman,
 Jesus utlautiniqsuq Jew-ñuruat agaayyu-
 vikpañatnun aasriñ ilisautriaqsipluni.¹⁵ Jew-
 ñuruat atqunaq quvigutchaniqsut nipliqhutin,
 “Qanuqhuni una iñuk ilisimaniqpa apai,
 ilisaqsimaitchaluaqhuni?”¹⁶ Jesus kiugai,
 “Iñisauttutiga uvamniqnisaungitchuq aglaan
 Agaayyutmiñ tuyugirimniñ.¹⁷ Kisupayaam
 piyummatiqagumi maliguglugu Agaayyutim
 pisulha ilisimatlagisigaa ilisauttutma Agaayyu-
 tiqnqsaukmagaan naagaqaa uvamniqnisauk-
 magaan.¹⁸ Iñuk nipiqaqtuaq inmigulhiñaq
 piññañniagaqtuq kamagitchiuhiksragmiñnik. Aglaan
 taamna kamañqutichiruaq tuyugirimiñik
 ilumutuuruq, ilaani piitchuq tanjigilaq.¹⁹ Moses-
 ñumliumaa qaitchitchanasri maligutaksranik?
 Aglaan nallipsiunniñ maligutaksrapayaaq
 tupigingitchaa. Suvaata tuqqutchumavisitña?”
²⁰ Iñugiaktuat kiugaat, “Ilvich tuñgaqtaqatutin!
 Kia tuqqutchukpatin?”²¹ Jesus kiugai,
 “Atautchimik quvignaqtuamik savaaqaqama,
 iluqasri quvigusruutigigiksi.²² Moses-ñum
 tiliñigaasri igñaurasri nalunaitñutchiqplugich.
 Nalunaitñutchiqsauviksrañat nukatpiagruiçh

uvluq nalaurrutipman minguiqsiagviḡmun
 nalunaitḡutchiḡsuurusri minguiqsiagviḡmi.
 Uvvasuli, taamna tillisiḡ aullaḡniḡḡitchaluaqmiuq
 Moses-miḡ aglaan sivulliapsitḡiḡ ilaan sivuani.
²³ Nukatpiaḡruk nalunaitḡutchikkautlaniqpan
 Jew-ḡuruat minguiqsiagviatni, Moses-ḡum
 maligutaksraḡa navigungillugu, suvaatami
 uumisuuḡivisitḡa iḡuḡmik iḡuaqsiḡkaiḡniḡluḡa Jew-
 ḡuruat minguiqsiagviatni? ²⁴ Atanniḡsuiḡasri
 sagviraḡtigulhiḡnaq qiḡḡiḡhiḡakun aglaan
 atanniḡsuisitchi nalaunḡaruakun.”

Jesus Christ-ḡuva?

²⁵ Jerusalem-miut iḡaḡich niḡligḡiḡqsut,
 “Imḡnaungḡitchaluaqpa iḡuk ipchua
 tuḡqutḡhukkaḡat? ²⁶ Aasrii maaniḡttuḡ!
 Ilaa uḡautriruḡ sagviḡhuni. Naagauvva
 nalliatunḡiḡ akitḡnaḡitchaḡat. Ipchua
 sivulliuḡtit kaḡiqsiḡḡitchaluaḡpatruḡ Christ-
 ḡunilugu? ²⁷ Aglaan Christ agḡiqpan, kia-
 unḡiḡ iḡisimayumiḡaitḡhaa nakitḡnaḡtaulḡa.
 Naagauvva iḡisimagikput uuma iḡuum kisunḡnik
 aḡayuḡaaḡaḡa.” ²⁸ Jesus iḡisautriḡiḡmiḡi Jew-ḡuruat
 agaayyuvikpaḡatni niḡligḡiḡqsuḡ niḡitusriḡluni,
 “Iḡipsi iḡitchiḡipiḡaḡaluaḡpisiḡiḡ? Kaḡiqsivisiunḡ
 nakitḡnaḡtautilaḡaḡa? Uvaḡa agḡiḡitchuḡa
 uvapḡuiḡnaq, aglaan tuyuḡiriga iḡumutuuruḡ.
 Iḡipsi nalugiksi. ²⁹ Aglaan iḡisimagiga atakkii
 Ilaaniḡ agḡiḡluḡa, aasriḡ Ilaan tuyuḡipluḡa.”
³⁰ Tamatkuaguḡuḡ iḡuich tiguyumagaḡuḡniḡaḡat,
 aglaan kia-unḡiḡ tigunḡiḡḡiḡaḡa takku
 Ilaan tigukḡauviksraḡa tikitḡmaḡiḡluni.
³¹ Iḡugiḡḡapauraḡtuḡat ukḡiqsriḡiḡqsut Ilaanik,

aasrii nipliqhutiŋ, “Taimña Christ aggiġumi, quviquatluktuaniċ savaanik iñiqtaqaġisiva uuma iñuum iñiqtaŋiñiñ?”

Tigurit Tiliraurut Tigutquplugu Jesus

³² Pharisee-ŋuruat tusraa'amisigik, iñugiaktuat isivrugaġutiqaqtuat ilaanik, iliŋich piqasriqhutiŋ qaukliŋich agaayuliqsiniċ tuyuqaġniqsut qaunaksrinik tigutaaquplugu Jesus. ³³ Jesus nipliġniqsuq, “Uvaŋa nayuqtaullapsaagaluagupsi aullaġisiruŋa Ilaanun tuyuġirimnun. ³⁴ Ilipsi paki-aqsigisigipsitña, aglaan paqitchumiñaitchipsitña, aasriiñ irviksramnun tikitchumiñaitchusri.” ³⁵ Taatnaqman Jew-ŋuruat uqaqaqsilġiñniqsut iŋmiknun, “Napmuŋniaqpa una iñuk uvaptiknun paqitchumiñaiñiñiva? Ilaa aullaġniaqpa Jew-ŋuŋitchuat nunaaqqiatnun, Jew-ŋuruat iñuuniagviatnun ilisautityaġlugich Jew-ŋuŋitchuat? ³⁶ Uvvatakku nipliqsuq, ‘Ilipsi pakikkisigaluagipsitña, aglaan paqitchumiñaitchipsitña.’ Nipliqsuqsuli, ‘Irviksramnun tikitchumiñaitchusri.’ Qanuqpami taatnaqami?”

Kuunji Iñuunaqtuam Imġum

³⁷ Niġiqpagvikaam uvlua aqulliq nuimatluk-taŋuniqsuq. Taavrumani uvlumi Jesus qichaqhuni nipliġniqsuq nipitusripluni, “Kisupayaaq imiġukkumi utlautiluni uvaŋnun imiġli. ³⁸ Atriġugu aglausimaruat uqaŋhich, itna, ‘Kiñapayaaq ukpiqsriqpan uvapkun imġa suvliktuagaġniaqtuq siġatmun uummataaniñ.’” ³⁹ Taatnailipluġu Jesus-ŋum uqaŋtigiŋiġaa Ipqitchuaq Irrusriq akuqtuġniakkaŋat ukpiqsriŋuŋat ilaanik. Tarani taatnaħhani

Ipqitchuaq Irrusriq aatchuutaumaitłunisuli, takku Jesus utiqsimaitłunisuli pakmuᅇa qilamun.

Atingirrun Iñuᅇni

⁴⁰ Iñugiaktuam iñuum tusraa'amitruᅇ Jesus-ᅇum uqalhi nipligñiqsut, “Una tarra iñuk ilumun taimña sivuniksriqiraupiaqtuq!” ⁴¹ Ilaᅇilli niplianiqsut, “Christ-ᅇuruq (itnautauruamik Anniqsuqtimik).” Aglaali atlat itnaᅇniqsut, “Christ aggiᅇumiñaitchuq Galilee-miñ. ⁴² Agaayyutim uqallich aglausimaruat itnaqtut Christ kiñuviaᅇigigisiñipluᅇu David-mun, suli anigisiñipluᅇu Bethlehem-mi nunaaqqiani David-ᅇum.” ⁴³ Taatnaqhutiᅇ igluᅇiiksinniqsut iñugiaktuat piqusriqhutiᅇ ilaanik. ⁴⁴ Ilaᅇisa tiguyumagaluaᅇniᅇaat aglaan kia-unniñ tigungiñniᅇaa.

Ukpiqsriᅇiᅇhat Jew-ᅇuruat Qaukliich

⁴⁵ Qaunaksrit utiᅇniqsut qaukliᅇich agaayuliqsinun suli Pharisee-ᅇuruanun. Taapkua apiqsruᅇniᅇaich, “Suvaata uvuᅇautingitpisiuᅇ?” ⁴⁶ Qaunaksrit kiuniᅇaich, “Uvagut tusraavaaluk-tugut iñuᅇmik taatna uqalgutigiruamik.” ⁴⁷ Pharisee-ᅇuruat niplilᅇiᅇniᅇniqsut, “Ilipsi kinnipchanᅇitchaluaqpisi? ⁴⁸ Ilichtuᅇimaitpisiuᅇ nalliata sivulliuqtipsa suli Pharisee-ᅇuruat ukpiqsriᅇiᅇhat Ilaanik? ⁴⁹ Aglaan iñugaaᅇruich kisimiᅇ ukpiᅇiᅇaat. Tamatkua iñuich kaᅇiqsimmataitchut maligutaksranik Moses-kun. Taatnaqhutiᅇ suksraunᅇiqsauyumaagtut.” ⁵⁰ Nicodemus-guuq ilauniqsuq taapkunani qaukliᅇiᅇni suli Pharisee-ᅇuruani. Taamna qiᅇniᅇiaqtuaq Jesus-mik sivuani, aasrii nipligñiqsuq,

51 “Maligütaksragikkaptigun atanniipkatlaitchaatigut inunmik tusraagaluaqnagu naagaqaa ilitchuḡigaluaqnagu sumik pisilaḡa.” 52 Taapkua ilaiñ kiunigaat, “Uvva, Galilee-ḡmiunupmivich? Ilitchuḡimaiññiqpiun uqałhich aglausimaruat? İlisagługich aasriñ kanıqsıgısiḡiñ sivuniksriqirit agḡiñḡaqsımaiłhat Galilee-miñ.”

Aḡnam Aḡukkaułha Sayuḡalikun

53 [Tarani iluqatiḡ aḡılaaḡniqsut,

8

1 aglaali Jesus utlautiniqsuq iñḡiuramun atiliḡmun Olives-mik. 2 Uvlaakuagun uvlaatchaurami Jesus utlautilḡiññiqsuq Jew-ḡuruat agaayyuvikpaḡatnun. İñuich iñuḡiakpauraqtuat kattivigilḡiññigaat. Aasrii aquvitluni ilısautiaqsılḡiññigai. 3 Aglaliqirit suli Pharisee-ḡuruat tikiutriñiqsut aḡnamik aḡukkauruamik sayuḡalikun aasrii iluqaisa sivuḡaatnun qichaqtılgı. 4 Jesus-mun nipliḡñiqsut, “İlisautrii! Una aḡnaq aḡukkauruq sayuḡalikun. 5 Uvaguḡ maligütaksriusriaptikni Moses-ḡum tillisiqakkaḡatigut taatnasriq aḡnaq iyagaḡnik miłıqtuḡlugu tuqqutaksrauplugu. Qanuḡli una aḡnaq nipliutiginayaqpiun?” 6 Taatnaḡniḡaat Jesus pitchaqługu ilinich piqagukkaluahutiḡ agvisiksramik. Aglaan Jesus sikıtluni nunamun aglaḡniqsuq argaḡmiñik. 7 Taapkua apiqsruqtaqtuiñaaqsipmata, Jesus qichaqhuni nipliutiniḡai, “Nallipsi killuqsasımaitchuam sivulliuluni iyagaḡmik miłıqsaaḡliun.” 8 Taatnaqqaahuni

sikitluni nunamun aglaaqsilgiññiqsuq.
 9 Taamna tusraa'amitruᅇ, taapkua iluqatiᅇ
 aullaᅇniqsut atausriuttaaqhutiᅇ aullaᅇnipluᅇtiᅇ
 utuqqautluᅇniᅇmikniñ, Jesus kisiᅇᅇuqᅇᅇuᅇ aᅇnaᅇᅇ
 qichaqtuaq tarani. 10 Qichatqikhuni nipliutiniᅇaa
 aᅇnaq, “Naamiimma taipchua? Nalliataunniñ
 tuqqutaksraᅇuᅇniᅇvatiᅇ?” 11 Aᅇnam kiuniᅇaa, “Ii,
 Anuun! Nalliatic israaqtaitchuᅇa.” Jesus nipliuti-
 gaa, “Uvaᅇaptuuq tuqqutaksraᅇuᅇᅇniᅇaitchikpiñ.
 Aullaᅇhiᅇaaᅇuᅇtutiᅇn aglaan killuqsatqisruᅇaᅇnak!”]

Jesus Qaumman Nunam Iñuiñun

12 Jesus-ᅇum iñuich nipliutitqinñiᅇai,
 “Qaumaksrauruᅇa nunam iñuiñun. Kisupayaam
 malikkumiña, qaumamik iñuunaqtuamik
 piññakkisuruq. Taatnaᅇuni iñuuniatqikkumiñaitchuq
 taaqtuakun.” 13 Pharisee-ᅇuruat kiuniᅇaat,
 “Ilvich iᅇisimarriqsimarutiᅇn ilipniᅇhiñaq,
 taatnaᅇᅇuᅇ iᅇumutuugilguitchikput. Sumun
 atuᅇᅇniᅇaitchuq taamna.” 14 Jesus kiugai,
 “Taatniingitchuq. Uqautigigaluᅇᅇnaᅇma uvamnik,
 nipliutipayaᅇaᅇ iᅇumutuuruq, takku iᅇisimagiga
 nakitñaqtautilaᅇaᅇ suli napmun aullaᅇniaqtilaᅇaᅇ.
 Ilipsi iᅇisimangitchiksi nakiñ agᅇiqsilaᅇaᅇ unniñ
 napmuᅇniaqtilaᅇaᅇ. 15 Ilipsi atanniᅇsuiragtusri
 iñuᅇhiᅇauᅇᅇkun, atanniᅇviaᅇautaitchuᅇa kimun-
 unniñ. 16 Aglaan atanniiruksrauniᅇuma
 atanniutiksraᅇaᅇ iᅇumutuuniaqtuq, takku tamar-
 rumuuna kisima ingitchuᅇa, aglaan Aapauruam
 tuyuᅇirima piqasriqsuᅇaᅇna. 17 Aglausimaruq
 maligutaksriusriapsitñi malᅇuulutik iᅇisimarik
 atikpaknik uqautaak iᅇumutuuginipluᅇu. 18 Uvaᅇa
 uvamnik iᅇisimarriqsimaqtuᅇa suli Aapam

tuyugirima ilisimarriqsimaaqmigaan̄a.” ¹⁹ Tamatkua apiqsruḡniḡaat, “Naami aapagikkan?” Jesus kiugai, “Nalugiptiguk Aapagalu. Ilisimaniḡupsitña, Aapagaptuuq ilisimanayaḡiksi.” ²⁰ Jesus-ḡum taatnaḡniḡai tarani Jew-ḡuruat agaayyuvikpaḡatni iliraqaḡvigiplugu pivigikkaḡatni. Aglaan nalli-ataunniñ tigunḡiññiḡaa, takku tuqputauviksraḡa tikiumanḡitluni.

Jesus-ḡum Ilumutuuruḡuḡa

²¹ Jesus nipliutitqinñiḡai, “Uvaḡa aullaqsagumaruḡa. Pakiaqsigisigaluḡipsitña, aglaan tuqugisirusri killuunḡapsi natqiguttus-riaqanḡitchupsi. Atlanḡunḡillusri, aullalguyumiñaitchusri aullaḡviginiakkamnun.” ²² Jew-ḡuruat nipliḡniḡisut, “Qanuqpa una, naaga in̄miñik tuqun-riaqpa? Takku nipliqsuq, ‘Aullaḡumiñaitchusri aullaḡviginiakkamnun.’” ²³ Jesus kiugai, “Ilipsi maakḡaqtarusri, aglaan pakmakḡaqtaruḡa. Ilipsi agḡiqsaun̄urusri marrumakḡa nunamiñ, aglaan nunamiqnisaunḡitchuḡa. ²⁴ Taatnaqhusri uqautigipsi killuliqiraun̄apsi tuqugisiñiplusri. Tuqugisipiaqtusri killuliqiraun̄apsi ukpiḡinḡisuaḡupsiun̄ ilaan̄utilaaga.” ²⁵ Taapkua apiqsruḡniḡaat, “Kisuuvichuvva?” Jesus kiugai, “Aullaḡniisaqqaapiaḡhaniñ uqautigaluḡipsi kisuutilaamnik. ²⁶ Iñugiaktuatigun nipliḡluḡa isilḡiḡumiñagaluḡipsi. Uvaḡa nipiqaqtuḡa nunam iñuiñun tusraakkalhiñamnik Ilaaniñ tuyugirimniñ ilumutuuruamiñ.” ²⁷ Tamatkua kan̄iqsiñḡiññiḡaat uqautrisilaaqtin̄ Agaayyutikun Aapauruakun. ²⁸ Taatnaqḡugich Jesus nipliutilḡiññiḡai, “Iñuum Iḡniḡa kivanikkupsiun̄, ilitchuḡipmiḡugulu

pigisigiksi ilaanutillaaga, suli iñiqtaqaqtangiliğa uvapkuiñaq aglaan nipiqağiga Aapam kisimi ilisauttutaagun. ²⁹ Aasrii tuyuğiriga uvamni piqatauruq, Ilaan kisivripchangitchaana, takku ataramik quyalimaagiga.” ³⁰ Iñugiaktuat tusraaruat Jesus taatnaqman ukpiqsriñiqsut Ilaanik.

Qitunğai Abraham

³¹ Taatnaqğich Jesus nipliutinigai Jew-ñuruat ukpiqsriuat ilaanik, “Ilipsi ilisauttutitka tupigituiñağupsigik sivutmun, ilumutun maliguaqtiginiagipsi. ³² Iłumutuuruuq ilitchuğiniagiksi, ilumutuulhum patchisaisitkisigaasri.” ³³ Taapkua kiuniğaat, “Uvagut Abraham-ñum kiñuviağigaatigut. Kimununniiñ savaktaagrūumaitchugut. Uvvami qanuqpich nipliavich ‘patchisaisitkisigaasri’ itna?” ³⁴ Jesus nipliutinigai, “Iłumutuuruamik nipliutigipsi, kiñapayaaq killuqsqaqtuaq savaktaagrūliutraqtuq killuğmun. ³⁵ Savaktaagrugli nayuutitlaitchuq añayuqaağiiñi ataramik, aglaan igñiğuruuq nayuutiraqtuq. ³⁶ Ilipsi Agaayyutim Igñiñan patchisaisitpasri, tarra nalupqinaitchuanik patchisaitkisirusri. ³⁷ Iłisimagiga Abraham-mun kiñuviağiliqsi, naagasuli tuqurviksraqsiuğipsitña, takku akuqtuumangitlugu ilisauttutiga. ³⁸ Uqautiqaqtuñ aapama qiñiqtitananik uvamnun, aasriili iñiqtaqağaqtusri Aapapsitñiñ uqauttusriapsitñik.”

³⁹ Tamatkua kiuniğaat, “Uvagut aapagigikput Abraham.” Jesus-ñum kiuniğai, “Ilipsi ilumun Abraham-ñum qitunğagikpasri, savaaqağayaqtusri

ilaatun. ⁴⁰ Naagauvva tuqurviksraq-siugipsitña, uqautigaluaqtitlusri ilumutuuruamik tusraakkamnik Agaayyutmiñ. Abraham taatnaqsimaitchuq. ⁴¹ Ilipsi savaaqaqtusri Aapagikkapsi savaañiñik.” Tamatkua kiuniñaat, “Uvagut aapaillaunungitchugut. Aapa atausriq pigigikput, Agaayyun ilaa.”

Qitungai Tuung'au

⁴² Jesus kiugai, “Agaayyutmik ilumun aapaqagupsi piqpaginayağipsitña, takku aggiqsauñuruña Agaayyutmiñ, aasrii pakma uvaniitluña aggiñgitchuña uvapkuiñaq aglaan ilaan tuyuğipluña. ⁴³ Suvaata kaniqsitlaitpisiuñ uqaliga? Ilipsi naalağniyummatiqanğitchiksi uqaut-tutiga. ⁴⁴ Tuung'au aapagikkapsi qitungağiplusri aasrii maligutchiyumaruñuplusri aapagikkapsi kimmutaiñik. Aullağniisaqqaapialhaniñaglaan ilaa tuqqutchiruaruq. Ilaa tapiqsuusrimaitchuq tuñaanun ilumutuulhum ilaa piitluni ilumutuuruamik inmiñi. Uqaqami saglumik iñiqtaqagaqtuq takku sagluturuñupluni, sagluuqtualipayaam aapagiplugu. ⁴⁵ Uvaña ilumutuuruamik uqautigipsi, taatnaqhusri ukpiğingitchipsitña. ⁴⁶ Kiñaunniñ niplilğuitchuq uvapkun ilumutuğuglugu killuuruñuniñu? Uvvami uqauti'apsi ilumutuuruamik, suvaata ukpiğisrunğitpisitña? ⁴⁷ Iñuum aggiqsuam Agaayyutmiñ naalağnigai Agaayyutim uqautai. Ilipsi agaayutiqniqsaungitlusri naalağniyummataitchusri.”

Jesus-lu Abraham-lu

⁴⁸ Jew-ñuruat kiuniñaat Jesus, “Uvagut nalaut-tugut nipliqaapta ilvich Samaria-ğmiuniplutin suli

tuunġaqtaqaqhutin.” ⁴⁹ Jesus kiuniġai, “Uvaŋa tuunġaqtaqaŋitchuŋa. Aapaga kamagikkaġigiga aglaan kamakkutaitchipsitña. ⁵⁰ Pakkiġingitchiga kamagikkauliksraq uvapkuiñaq, aglaan atlam pakkiġigaa kamaŋaqtitauliksrāġa, aasrii ilaa atanġuruq. ⁵¹ Iḥmutuuruamik nipliutigipsi, kisupayaam uqauttutitka tupigigumigich tuquyumiñaipiaqtuq.” ⁵² Jew-ŋuruat kiuniġaat, “Pakma nalupqigingigikput tuunġaqtaqaḥhiñ. Abraham sivuniksriqirillu tuqumarut, naagasuli uqaqtutin, kisupayaam tupigikpagu uqauttutin tuquyumiñaipiaġnipluġu. ⁵³ Uvagut sivulliaqput Abraham tuquaniksimaatuaq sulipsuuq sivuniksriqiripayaatlu. Kamanatlukkumavich Abraham-miñ? Kisuunasrukniappañmiuvva ilvich?” ⁵⁴ Jesus kiugai, “Uvapkuiñaq kamakkutiqaġniġuma suutnauyumiñaichuq. Aapannik kamagiriqaqtuŋa, taavrumiŋa ilipsi Agaayyutiginitchapsitñik. ⁵⁵ Aasriisuli iḥitchuġianiksimaitchiksi, aglaan uvaŋa ilisimagiga Agaayyun. Uqaġuma Ilaa naluniḥuġu sagluturuaŋuniaqtuŋa ilipsisun. Aglaan ilisimallapiaġigiga aasriiñ uqaḥa tupigipluġu. ⁵⁶ Abraham-ŋum sivulliapsi ukpiqsriḥiġmigun kaŋiqsipluġu agġiġisiḥiġa nunamun quvi-atçhautigikkaŋa suli qiñiġummiuqḥuġu taimña uvluġa. Arguaqqutailapiaqḥuġu agġiġisiḥiġa ilaa quviasruktuq.” ⁵⁷ Jew-ŋuruat kiuniġaat, “Maḥġukipiaq qulinik ukuniksimaitchutinsuli aasriiñ qiñiqsimaniviuŋ Abraham?” ⁵⁸ Jesus kiugai, “Iḥmutuuruamik nipliutigipsi, Sivuaniiñ Abraham-ŋum aniḥiksraŋan,

innaniktuja.” ⁵⁹ Tamatkua tigusriniqsut iyaganik miluqtuguklugu, aglaan Jesus irigniqsuq aasriin anipluni Jew-njruat agaayyuvikpanatniin.

9

Jesus-ñum Ituaqsigaa Anjun Ayaunaruq Anigmiñiñaglaan

¹ Jesus pisruksaagimni qinigniqsuq anutmik ayaunaniqsuamik anilgataligmiñiñaglaan.

² Maliguaqtaiñ apiqsruñigaat, “Iisautrii! Kia killuqsautaan anihaniñ ayaunapkañiqpaun? Ilaan naagaqaa anayuqaakkiñ killuqsautaaknik?”

³ Jesus-ñum kiugai, “Taavruma ayaunatha kaniqangitchuq ilaan killuqsathanun unniin anayuqaakkiñ killuqsathaknun. Ayaunaruq Agaayyutim sanña qinignaqtitquplugu ilaagun.

⁴ Savaagiraksragigikput sivutmun piyumiñagnaptikni. Unnuaq tikiññaqtuq, kia-unniin savagvigiyumiñaisaña.

⁵ Uvaña maani nunami innamni qaumaksrauruna nunam iñuiñun.”

⁶ Taatnaanikami Jesus-ñum tivvuaqhuni nunamun akurrutiniḡaa maggamun, aasriin nanuklugik maggamik taavruma anutim irrak, ⁷ nipliutiplugu, “Aullaḡutin igḡuḡiaḡun kigiñan narvaurananun Siloam.” (Taamnaguḡ mumiutiqaqtuaq Tuyuuḡmik.) Taamna anun aullaqhuni, kigiñni igḡuḡiaqamiun utigniqsuq qinittasripluni.

⁸ Iñuuniaqataiñ suli tamatkua qinigtikaanin injularaupman apiqsruqtauti-aqsiñiqsut, “Unauvva taimñaungitpa anun aquppipluni injulayuk?” ⁹ Iñanisa taivruminjaunigaat. Iñanilli nipligñiqsut, “Qañaa! Taivruminjaungitchuq,

taatnatun qiññaqaqsiñaqtuq.” Taamna
 anjun inmiñik nipliğñiqsuq, “Taimñaauruḡa.”
 10 Tamatkua apiqsruğniḡaat, “Qanuqhutinmi
 qiñitlasripkakkauvich?” 11 Ilaan kiugai, “Iñuum
 atiaqtuam Jesus-mik irrakka maqatlamik
 nanuqqaqḡugik aasriiñ tiligaḡa Siloam-mun
 iḡḡuḡiaquplugu kigiñaḡa. Tarra aullaqtuḡa, aasriiñ
 iḡḡuqsagḡuqqaqtuḡa qiñitlasriruḡa.” 12 Taapkua
 apiqsruğniḡaat, “Naamiimmami ilaa?” Kiuniḡai,
 “Naluruḡa.”

Pharisee-ḡuruat Apiqsruqtuḡaa Iḡuaqsikkauruḡa

13 Tamatkua taamna anjun qiñitlaisimaruḡa
 aullautiniḡaat Pharisee-ḡuruanun.
 14 Tamannaguuq uvluq Jesus-ḡum maqatlamik
 nanukḡugik aḡutim irrak piḡha qiñitlasritquplugu
 Jew-ḡuruat minguiqsiaḡviginiḡaat. 15 Tarra
 Pharisee-ḡuruat apiqsruḡiñniḡaat qanuqhuni
 qiñitlasripmaḡaan. Aasrii uqautiniḡai, “Taivruma
 maqatlatiqḡugik irrakka, iḡḡuqapku kigiñaḡa
 pakma qiñitlasriruḡa.” 16 Pharisee-ḡuruatguuq
 iḡḡich nipliḡñiqsut, “Taimña iñuk taatnaiḡiplugu
 iñiqtaqaqtuḡa Agaayyutmiqnisaunḡiñniḡiqsuq, takku
 atuqtaksraq minguiqsiaḡvikun tupikkutaiñniḡaa.”
 Atlatli nipliḡñiqsut, “Qanuḡunimi iñuk
 killuliqirauruḡa iñiqtaqatlagisiva taatnatchiñik
 quviqnaqtuamik savaanik?” Taapkua
 iḡḡuḡiiksinniqsut taavrumuuna. 17 Pharisee-ḡuruat
 apiqsrutqilḡiñniḡaat taamna anjun, “Qanuḡli
 nipliutigitlanayaqpiun ilaa qiñitlasripkaḡniḡlutin?”
 Taavruma kiuniḡai, “Sivuniksriqirauruḡ.”

18 Jew-ḡuruat ukpiqquḡiqagumangñiñniḡaat
 qiñitlaiḡiḡmiñiñ qiñitlasriḡha. Kiisaimma

tuq̄luq̄paich taavruma aṇutim aṇayuqaak. ¹⁹ Ilinisa apiqsruḡniḡaich, “Una iḡñiḡivitchu? Nipliutigitlavitchu animat̄ha ayaun̄apluni? Qanuq̄hunimi qiñitlasriva pakma?” ²⁰ Aṇayuqaakkiñ kiuniḡaich, “Uvaguk ilisimagikpuk ilaa iḡniḡikkaq̄puk suli ilisimagikpuk anilḡimiñiñaglaan ayaun̄at̄ha. ²¹ Aglaan nalugikpuk qanuq̄huni pakma qiñitlasriḡha, naagaqaa nalugikpuk kimun qiñitlasripchal̄ha. Ilaa iñuguaniksimaat̄uq suli kiggutitlasrimaat̄uq in̄miñun. Apiqsruq̄taq̄siun̄.” ²² Aṇayuqaan̄uruak taatna nipliḡñiḡisuk iq̄sikkutiqaq̄hutik Jew-ḡuruanun, takku sivunnianiksimaat̄ut kia iñuum nalupq̄inaiḡlugu uq̄aḡikpagu Jesus Christ-ḡuniḡlugu anitkisipl̄ugu katraḡvin̄mikniñ. ²³ Taatnaq̄hutik taapkuak aṇayuqaan̄uruak nipliḡñiḡisuk, “Ilaa iñuguaniksimar̄uq, apiqsruq̄taq̄siun̄!”

²⁴ Tuglil̄iq̄lugu tuq̄lulḡiññiḡaat in̄mikn̄un taim̄ña aṇun animar̄uaq̄ ayaun̄apluni aasriñ nipliutiplugu, “Agaayyutim sivuḡaani akiqsruḡiñ il̄umutun uq̄aḡisiḡap̄kun. Uvagut il̄itchuḡigikput taim̄ña uisit̄in killul̄iq̄irauḡha.” ²⁵ Taavruma kiuniḡai, “Ilaan qanusriḡha nalugiga. Atausriq̄ ilisimagiga, uvaṇa ayaun̄agaluaqtuami pakma qiñitlasriruṇa.” ²⁶ Taapkuak apiqsrutq̄ilḡiññiḡaat, “Qanusriḡaq̄hutin qiñitlasripkaq̄patin?” ²⁷ Kiuniḡai, “Uq̄autianikkaluaḡipsi aglaan naalḡnisunḡitchusri. Suvaatami tusraatq̄iguaq̄silḡitpisiun̄? Naaga malḡuaq̄siutisruk̄pisi ilaanun?” ²⁸ Tamatkua kiuniḡaat uq̄aniḡluutiplugu, “Ivich taivruma malḡuaq̄tigiliutigaatin. Uvagut Moses-ḡum pigigaa-tigut. ²⁹ Ilisimagikput Agaayyutmun uq̄autruḡha

taimña Moses, aglaan nalugikput tamanna iñuk nakiñ aggiqsilaaña.” ³⁰ Taavruma añutim kiuniğai, “Atlayuağnarruqtugalukkut nalunikapsiun nakitñaqtaułhagun, aglaan qiñitlasripkağaaña. ³¹ Iłisimagikput, Agaayyutim naalağnitłaiłha killuuruanun, aglaan naalağnirağigai kamagirini suli tupiksriuat pisuğimiñik. ³² Nunam aullağniisağatałhaniñ tusraanğaqsimaitchut iñunmik qiñitlasripkakkauruamik ayaunapluni animaruamik. ³³ Kisianik taimña iñuk aggiqsuanuluni Agaayyutmiñ pigumi avataagun sumik iñiqtaqalguyumiñaitmiuq.” ³⁴ Tamatkua kigguqłunniğaat, “Animagaluaqtutin killukun iñukkuksaanuplutinlu aglaan ilisautniagaqsivisigut?” Taatnaqqaqługu ilinisa aninniğaat katrağvinmiñ.

Irrutchikun Qiñitłaiłautiq

³⁵ Jesus tusraaniğaa ilaa aninniqlugu. Paqitnamiun nipliutiniğaa, “Ukpiğiviun Iğñiña Iñuum?” ³⁶ Taavruma Jesus kiuniğaa, “Uqautinña kisuutilaanjanik. Uvanali ukpiğiyumigiga ilaa.” ³⁷ Jesus nipliutigaa, “Iłvich qiñianiksimaagiñ, suli ilaanuruq pakma uqaqatin.” ³⁸ “Ataniiq! Uvaña ukpiğigikpiñ,” taamna nipliğñiqsuq, aasrii sitquqhuni sivuğaanun Jesus-ñum. ³⁹ Jesus nipliğñiqsuq, “Aggiğñiqsuña nunamun pisigiplugu atanniqsuiłksraq, ayaunaruat qiñitlasripkağlugich, suli qiñitlanasrugiruat ayaupkağiaqługich.” ⁴⁰ Iłanısaguuq Pharisee-ñuruat tarani ittuat tusraa'amitruñ taatna nipliğman apiqsruğniğaat, “Uvaguttuuq qiñitłaitchuağivisigut?” ⁴¹ Jesus-ñum kiugai, “Iłipsi

qin̄itlaitchupsi killuutaiññiagaluagtusri, aglaan qin̄itlaruaḡiplusri ilipsitñik killuutiqaḡugaaqtusri.”

10

Atrikusraun Ipnaiqaḡvikun

¹ Ilumutuuruamik nipliutigipsi, “Iñuk isingitchhuaq ipnaiqaḡvium taluagun, aglaan mayuaqtaqtuaq atlakun tiglijn̄iaqtauruq ivayaqtuqtauplunilu.

² Aglaan isigaqtuaq talukun ipnaich munaqsrigiraḡigaat. ³ Taluliqirim taluḡutiraḡigaa. Ipnaiç tusraaraḡigaat nipaa tuḡluḡaqmatin̄ atiḡmiktigun,

aasrii ilaan annisiragaḡigai. ⁴ Annisianikamigich sivulliugaḡigai aasrii ipnaich malik̄lugu nipaa ilisimaplugu.

⁵ Tamatkua atlamik maliutritl̄aitchut, aglaan qimagagaḡigaat nipaa ilisimangit̄lugu.”

⁶ Jesus atrikusrautmik uqautipmatin̄, ilin̄isa kan̄iqsiñḡiññigaat sumik uqautitilaaqtin̄.

Jesus Nakuuruaq Munaqsri

⁷ Jesus nipliutitqin̄ñigai, “Ilumutuuruamik nipliutigipsi, Uvaḡa taluuruḡa ipnaiñi.

⁸ Atlakauplutin̄ sivumni tikiaruat iluqatin̄ tiglijn̄iaqtaurut ivayaqtuqtauplutin̄lu aglaan ipnaich naalagn̄isaitchaich tamatkua.

⁹ Uvaḡa taluuruḡa. Kisupayaaq isiḡumi uvapkun anniqsuḡisiruq; ilaa isiq̄tuni naagaqaa aniruni paq̄ittagnaqtuq niq̄iksraq.

¹⁰ Tiglijn̄iaqti tikitchaqtuq kisan̄ik tigligiaqhuni tuq̄qutchityaahuni unniñ̄ piyaq̄quq̄taityaahuni. Uvaḡali aḡiq̄suḡa tamatkua iñ̄uich iñ̄uuk̄iḡmik piñ̄ñaquplugich inuḡaill̄apiagaḡlugu.

¹¹ “Uvaḡa munaqsri ll̄autagaḡaatḡa ipnaich. Munaqsriq nakuuruaq tuq̄yumm̄atiqaqtuq

ipnaiñik piqusriğuni. ¹² Akiññañniaqtim munaqs-rinjunğitchua ipnaich pigingitchai. Unitlugich qima-gaqtuq qiñiqami amaqqumik aggiaqsiruamik. Amaqqumaasrii kinmaqlugich siamitkaqsiplugich tamatkua ipnaich. ¹³ Akiññañniaqti iñuk qimagaqtuq akiññañniaqtauhiñahğmigun. Suksrağingitchai ipnaich.

¹⁴ “Uvaña ipnaich munaqsraat nakuuruuq. İlisimmaagıtka ipnaitka suli ilinisa uvaña. ¹⁵ Taatnatun Aapam ilisimatħa uvannik, uvañaptuuq Aapa ilisimagiga. Uvaña piyumma-tiqagıga tuquleksrağa piqutigilugich. ¹⁶ Aasrii atlattuuq ipnaich pigigitka munaqsrivini uvaniingitchuat. Tikiutraksrağitmigitka, aasriiñ naalağniñiağaat nipiga. Tarra atautchiiñaguğniaqtut ipnaich suli munaqsriri atautchiiñamik. ¹⁷ Aapam piqpagigaña tuqqutriyumallapkun piqusriğluña iñunınik, aasriiñ tuqqutaunınikkuma iñugutqikkiñhitchuña. ¹⁸ Kia-unniñ tuqqutchumiñaitchaaña nunurılıña. Uvapkuiñaq qaisagıgiga pisullapkun, qaiñhiñaağıplugu suli satulhiñaağıplugu. Taamna tillisiagıkkaga Aapaaniñ atuqugiga.”

¹⁹ Tarani Jew-ñuruat atingilgiñniqsut piqusriqhutin tamatkuniña uqauttutinik. ²⁰ İñugiaktuat niplianiqsut, “İlaa tuungagmik piqagıniqsuq, kinniqrıuq. Suvaata naalakpisiun?” ²¹ Atlatli niplianiqsut, “İñuk tuungaqtalik uqagumiñaitchuq taatna. Qanuğuni tuungaqtalik qiñitlasripkaigisiva ayaunaruamik?”

Jew-ñuruat Ayaiħhat Jesus-mik

22 Ilgiññiqsuq nigiqpagvikaaq Jerusalem-mi. Itqauttutiginigaa Jew-ḡuruat agaayyuvikpaḡat anmalgitqikman taimani qaayuḡnainanikmagich. 23 Jesus pisruksaaḡniqsuq Jew-ḡuruat agaayyuvikpaḡatni Solomon-ḡum Quliḡutaanik taggisiliḡmi. 24 Aasriiñ Jew-ḡuruat avataanun kati'aminḡ nipliutiniḡaat, “Qanutun taktigiruami naligutitchaaqsivisigut? Iḡumutun uqauttutigut, Ilvich Christ-ḡuvich?” 25 Jesus kiugai, “Uqautianikkaluagipsi, aglaan ukpiḡingitchipsitña. Savaat iñiqtagikkaḡma Aapaa sanḡiqutaagun uqautigigaatḡa. 26 Aglaan ukpiḡingitchipsitña atakkii ipnaiḡingitḡusri. 27 Uvaḡa ipnaima nipiga naalagaḡigaat, uvaḡa ilisimaplugich, iliḡisa malikḡuḡa. 28 Iñuukḡmik isruitчуamik qaitchigitka, iliḡich tuquyumiñaiḡugitunniñ. Kia-unniñ ivayaagiyumiñaitchai uvaḡniñ. 29 Sua Aapaa qaiñḡanikkaḡa uvaḡnun kamanatluktuq iluqaaniñ. Kia-unniñ ivayaagiyumiñaitchaa Aapam qaunakkutaaniñ. 30 Aapagalu atausriuruguk.”

31 Jew-ḡuruat iyaḡaḡnik tigusritḡilḡiññiqsut miḡluuḡukḡugu. 32 Jesus nipliutiniḡai, “Sivuḡḡapsitñi uvaḡa savaaḡaḡtuami iñugiaktuanik savaallautanik Aapam uvaḡnun iñiqtagitqukkaḡiñik, nalliatigun tamatkua miḡuḡtuḡukpisitña?”

33 Jew-ḡuruat kiuniḡaat, “Savaallautatigun miḡuḡtuḡungitchiptigiñ, aglaan sagluuḡ-tuaḡutiqaḡḡapkun, takku iñuḡhiñaugaluahutin uḡaḡtutin ilipnik Agaayyutauniplutin.” 34 Jesus kiugai, “Maligutaksraḡikkapsitñi aglausimaruḡ,

‘Agaayyun nipliġniġsuq, ilipsi agaayyutaurusri.’
³⁵ Kanġiqsimagivut uqalħich aglausimaruat ilumutuugisilħat taimuġa. Agaayyutim taiġiġai agaayyutinik taipchua iħuich akuqtuiruat uqalġmiħnik. ³⁶ Uvaġali tigusriagipluġa Aapam tuyuġikkagigaaġa nunam iħuiħun, qanuqħusrimi nipliavisi saglupluġa uqagħniġluutigiħnipluġu Agaayyun nipliġama iġniġinipluġa Agaayyutmun.
³⁷ Ukpiginaġa savaaqangitchuma Aapaa savaaħiħnik, ³⁸ aglaan savaaginiġupkich, ukpiginiġitchaluaġupsitħaunniħi, savaagikkatka ukpigiraksraġigisri. Taatnaġupsiuħ kanġiqsiħiaqtusri nalupqisrunġiġlusri Aapam uvamniitilaanġanik sulivavaġa Aapamniitilaamnġik.” ³⁹ Taapkuaguuq tiguymatqiaqsilġiħniġaħat aglaan annalġiħniġsuq ilinisa argaħitħiħ.

⁴⁰ Jesus utilġiħniġsuq Jordan kuuk ikaaqħuġu taivruma John paptaagivianun, aasrii tarani itkaqsipluni. ⁴¹ Iħuġiaktuat iħuich tikiagaqsiħiġaħat avatmun itnaqħutiħ, “John taimħa iħiħtaqangitchaluaqtuq quviħnaqtuanġk aglaan uqauttutipayaġa uumuuna iħukun ilumutuuruq.” ⁴² Taatnaqħutiħ iħuġiaktuaħ iħuum ukpiginiġaa Jesus.

11

Lazarus-ħum Tuquħa

¹ Iħuk Bethany-mi iħuuniaqtuaq atiqaqtuq Lazarus-mik atniġħalġiħniġsuq. Taamna Bethany nunaaqqiuraq nukaġiik Mary-mlu Martha-mlu irviak. ² Taamnaguuq Mary taimħa kuviriruaq tipraġiksaumik Atanġum isigaiħun aasrii allaqħuġich

nutchamiñik. Taavruma aņutnunga Lazarus atniġñaliġniqsuq. ³ Nukaġiik aġnak tuyuqaġniqsuk Jesus-mun kilgutmik itnaqluġu, “Ataniiq, ilauraannan piqpagikkan atniġñaliqsuq.” ⁴ Jesus tusraa'ami niqliqsuq, “Taamna atniġñaq isruqaġitchuq tuquġimun. Atuummigisiruq kamagikkaukiksraņanun Agaayyutim, aasriiñ Agaayyutim Iġñiņa kamaņaqsikautqupluġu taavrumuuna atniġñakun.” ⁵ Jesus-ņum piqpagigai Martha-lu aņiqataalu Mary Lazarus-lu. ⁶ Ilaan tusraa'amiuņ Lazarus atniġñaqnipluġu, irviņmiñi ittuallapsaġniqsuq maġuņni uvluņni. ⁷ Tarakņa maliguaqtini nipliutiniġai, “Ki, utitqillakta Judea-mun!” ⁸ Maliguaqtaiñ kiuniġaat, “Iļisautrii! Uvvaquyuuraqnaami Jew-ņuruat iyagaņnik miļuqtuġniagaatin, utiġniālgitpiñmi taamuņa?” ⁹ Jesus niqliqsuq, “Uvlum qaumaniņa sassaqaġitpa quliť maġuņnik? Iñuk uvlum qaumaninani igliġumi putukkitchumiñaitchuq, atakkii qiñiqłuġu siqiñġum qaummataa marruma nunam. ¹⁰ Aglaan unnuam taaqtuami igliġumi, putukkitkisiruq piilluni qaumamik.” ¹¹ Jesus taatnaqqaqluġich nipliġniqsuq, “Iļauraaput Lazarus siñiksaqtuq, aglaan iqiiqsitchaqtuġniāġiga.” ¹² Maliguaqtaiñ kiuniġaat, “Ataniiq, siñikkumi iħuaqsiñiaqtuq.” ¹³ Aglaan Jesus piñiqsuaq Lazarus tuqunipluġu. Taapkua isrumaniqsut uqaġasrukniāqluġu siñiksapiaqtuamik. ¹⁴ Jesus nipliutiniġai nalupqinaiqłuġu, “Lazarus tuquruq. ¹⁵ Aglaan piqutigiplusri, quyaruņa taamani ingiļlapkun, ukpiqsrisiñiquplusri pitłuġluġu. Utlāġlakput!”

16 Thomas, taiyuutilik Malgimik, nipligñiqsuq maliguaqtatmiñun, “Ki! Iļisautrii, piqasriğ!akput! Uvagullu tuquqatigiyumigikput!”

Jesus Anjitiqigviuruq Suli Iñuulhupluni

17 Jesus tikitñami, iļitchuğiniğaa Lazarus iļuviqtaunjaniksimaplugu sisamani uvluni.

18 Bethany-guuq unjasriguni ingiññiqsuq Jerusalem-miñ. Sivisutilaaqağniqsuq malguktun milelaksrayunnatun.

19 Aasriiñ Jew-ñuruat iñugiaktuat aggigñiqsut, Martha-lu Mary-lu qiñigiaqlugik araaqtuğiaqlugik aninauranjanik tuqułhagun.

20 Martha-m tusraa'amiun Jesus aggiaqsiplugu anipluni paagñigaa. Aglaan Mary aimmiñiqsuq.

21 Martha-m Jesus nipliutigaa, “Ataniiq! Uvani itchuvich, aninauraga tuqunayaitchuq.

22 Aglaan iļisimagiga, pakmaunniiñ Agaayyutim qaitchitłagaatin, qanusripayaamik injiğuvich injmiñiñ.”

23 Jesus-ñum nipliutigaa, “Aninauran anipchakkaugisiruq.”

24 Martha-m nipliutigaa, “Kanjiqsimagiga Ilaan anipchakkaugisiłha aqulligmi uvlumi.”

25 Jesus-ñum nipliutigaa, “Uvaņa anjitiqigviuruņa suli iñuulhupluņa. Kisupayaaq tunņapluni ukpiqsriruaq uvamnik iñuugisiruq tuquņagaluaqtuaqunniñ.

26 Suli kisupayaaq iñuuruaq ukpiqsripluni uvamnik tuquyumiñaiptaqtuq. Taamna ukpigiviuņ?”

27 Martha-m kiugaa, “Aa! Ataniiq! Ukpigigiga Christ-ñułhiñ, Agaayyutim Iğñiğiplutin, aggiqsuksrautauruaq nunamun.”

Jesus Qulviruq

28 Martha taatnaqqaaghuni utiğniqsuq, aasrii Mary aniqatni tuqłuqlugu nalunaitchipluni,

“Ilsautri aggigñiqsuq, amma utlaqugaatin.”
 29 Mary-m tusraa'amiuñ igñiqsruqhuni
 paağiagñigaa. 30 Jesus-suli tikiññaniksimaitłuni
 nunaaqqimun aglaan itluni taivrumanı Martha-
 m paagiviani. 31 Jew-ñuruatguuq tarani Mary-m
 tupqani ittuat araaqtuğniaqlugu qıñiqamitruñ
 makitluni aniaqsılıqman, isrumaniqsut iluvigmun
 qiatyaaqsiñiplugu aasrii aniqasriqlugu.
 32 Mary-m tikitługu Jesus qıñiqamiuñ isigaiñun
 punniqsuq nipliqluni, “Ataniiq! Uvani
 itchuvich, anıñaurağa tuqunayaitchuq.”
 33 Jesus-guuq qıñiqamiuñ Mary kiñuvğuruuq
 qiapluni tamatkualu Jew-ñuruat tuvaaqataiñ
 qiaqasriqlugu, ilaaptuuq ihuıllıullapiağniqsuq
 Irrutchiğmiñi ilunñutçakhuni. 34 Apiqsruğniqsuq,
 “Napmunimma iluvıqpisıuñ?” Taapkua kiunıgaat,
 “Ataniiq! Maliguta qıñiğiagun!” 35 Jesus-tuuq
 qulviruq. 36 Jew-ñuruat qıñiqamitruñ nipliğñiqsut,
 “Qanutun atqunaq piqpagitigıgaluağniqpauñ!”
 37 Aglaali ilañich nipliğñiqsut, “Uvva uuma
 qıñitlasripçaitłaruam ayaunaruam irraknik
 tuqqutçailiyumiñaiññayağniqpauñ Lazarus,
 amağaa?”

Jesus-ñum Anıpçhağaa Lazarus Tuqunathaniñ

38 Ihuıllıullapiaqhuni Jesus utlautiniqsuq iluvigmun
 inillaksimaruumun sisitun ittuamun taluplugu
 iyagakpañmik. 39 Jesus tiliñigai, “Iyagak piıqsıuñ!”
 Martha nipliğñiqsuq tuquruam ağnaunğa,
 “Ataniiq! Tiplıgunnaqsıruq. Sisamani uvluni
 iluvıqtuanıniksimaruq.” 40 Jesus nipliutigaa,
 “Uqautianıkkugaakpiñ, ukpiqqutiqağuvich
 qıñiğayağniqsutin Agaayyutim kamanautaanik.”

41 Tarakña tamatkua iñuich iyagak piiqmatruņ, Jesus aagluqhuni nipliğñiqsuq, “Aapaan! Quayagikpiñ tusraarađi'apña. 42 Ilišimarunja ataramik naalađnigikma. Taamna nipliutigigiga piqutigiplugich makua iñuich qichaqtuat uvani ukpiqsritquplugich tuyuqađapkun uvamnik.” 43 Taatnaanikami nipitusripluni tuqđuđniqsuq, “Lazarus, anniiñ!” 44 Tuqunaruq aniñiqsuq iluviqsisinik nimiqsruqtat argai isigaiđlu kigiñanalu. Jesus nipliutiniđai, “Qilđutaig!lugu aullaqtitchiun.”

Sivunniugun Tuqutchuklugu Jesus

45 Jew-ņuruat iñugiaktuat Mary-muqattaaqsimaruat qiñiqługu Jesus iñiqtaņa, turvigiplugu ukpiđiagutriñiqsut ilaanik. 46 Aglaan ilañich Jew-ņuruat Pharisee-ņuruanun utiđniqsut, aasrii uqautiplugich Jesus iñiqtaņanik. 47 Taatnaqhutiņ Pharisee-ņuruatlu qaukñiđlu agaayuliqsit kattutriñiqsut uqaqsittaagtitchirinik uqaqatigiigukhutiņ itnaqhutiņ, “Qanuđisivisa quviqnaqsiplugu savaañigun taivruma iñuum iñiqtaigun?” 48 “Ilaatuqtitchuptigu taatna iñupayaam ukpiđiagutigisigaa. Aasrii Rome-mađmiut qaukñich piyaqquđisigaat agaayyuvikpakput sulı nunaqqiqput.” 49 Taapkua ilañarguuq atiqaqtuwaq Caiaphas-mik, qaukñipluni agaayuliqsi tamarrumani ukiumi, nipliğñiqsuq, “Kañiqsimaiłgataqtusri! 50 Ilišimangitpisiun iħuatluħa uvaptiknun atautchim iñuum tuqqutauħa piqusriđuni iñuñnik uumakña iluqađmi nunaqqim piyaqqukkauħaniñ?” 51 Taatnaguuq nipliñđiññiqsuq iñmiñiħiħa, aglaan qaukñipluni agaayuliqsaupluni tamarrumani ukiumi, ilaan

sivuniksriqiginigaa Jesus-ñum tuqqutritlikraña Jew-ñuruaniq, ⁵² taapkuniñahiñaungitichuaq aglaan atausriquqtitchitqiguni anayyuqaagisun iluqaitñik siammayaagsimaruanik ukpiqsriruanik Agaayyutmun. ⁵³ Taatnaqhutin tamarrumakña uvlumiñaglaan Jew-ñuruat qaukñich sivunniugniqsut, qanuǵlugu tuqqutchuklugu Jesus. ⁵⁴ Taatnaqhuni Jesus igligatqinñiqsuq sagviluni Judea-mi. Aglaan aullaǵniqsuq nunamun qanittuamun suviksrailaamun nunaaqqimun atiqaqtuamun Ephraim-mik, aasrii tarani itkaqsiplutin maliguaqtinilu.

⁵⁵ Jew-ñuruat nigiqpagvikaan̄at taggisiqaqtuaq Apqusraaqtitauǵmik qalliñiqsuq, aasrii iñugiaktuat iñuich nunamiñ utlautipluni Jerusalem-mun nigiqpagvikaam sivuani itqanaiyaǵiaqhutin, qaayuǵnaityaqhutin inmiknik [maliglugu maligutaksraq]. ⁵⁶ Iñuich nigiuñiqsut Jesus-mik, Jew-ñuruat agaayyuvikpañatnun kati'amin̄ apiqsruqtautiplutin, “Qanuǵli isrumavich? Nalupqinaitchuq utlautigisuknaitchuq nigiqpagvikaamun taavrumani.” ⁵⁷ Qaukñich agaayuliqsit Pharisee-ñuruatlu tiliriñiqsuat kia iñuum ilitchuǵikpagu naniitilaña Jesus kilgutigitquplugu ilinisa tigusruklu.

12

Jesus Tipraǵiksakkauruq Bethany-mi

¹ Itchaksrat uvlut sivuatni nigiqpagvikaam taggisiqaqtuam Apqusraaqtitauǵmik Jesus utlautiniqsuq Bethany-mun, Lazarus iñuuniagvianun, taimña Jesus-ñum an̄ipchakña tuquhigmiñ.

2 Nullautchiugutinigaat Jesus tarani. Martha-m savautigai Lazarus aquppiqataupkaqlugu Jesus-mi nigginivini. 3 Aasriin Mary-m tigusripluni akisullapiaqtuamik tipragiksautmik kuvviqinigai Jesus-num isigai, aasrii nutchamiinik allaqlugich. Naimasrugnaqtuam tipragiksautim immignigaa iluqaan tupiq. 4 Jesus maliguagtaiin ilanaj, Judas Iscariot, taimna tunisirauksraq Jesus-mik, nipligniqsuq, 5 “Suvaata tipragiksaun tunikkaungitpa piinasrunun kavluutinun maninun, qaisauluniasriin inuqsraqtuanun?” 6 Taatnagniqsuq pigaqatlukikuungilaq inuqsraqtuamik, aglaan ilaa tigliktuqtaupluni; maniqagviat akiyagikkani piksraqtugvigiraqniqaa. 7 Jesus nipliqsuq, “Ilaksianagu agnaq! Ilaan pigiliun ilakuni taivrumuna uvluanun iluviqtuaviksragma. 8 Ilipsi ataramik piqagniaqtusri inuqsraqtuanik inunmik, aglaan nayuutiyumiinaitchuna ataramik.”

Sivunniugun Tuqutchuklugu Lazarus

9 Inugiaktuaruuq Jew-nuruat tusraanigaat Jesus ilha Bethany-mi aasriin taamunaqhutin, pisigisrunaqnagu Jesus kisan aglaan Lazarus qinigiaguklugu, Jesus-num anipkakanja tuqulikmin. 10 Taatnaqlugu qauklinich agaayuliqsit sivunniuqmiiniqust tuqutchukluguuptuuq Lazarus; 11 atakkii ilaa piqutigiplugu Jew-nuruat inugiaktuat unitkaqsiinigaich qaukiisin ukpigiagutriplutin Jesus-mik.

Jesus-num Tikisaalha Jerusalem-mun Ataniqtun

12 Uvlutqikman, inugiakpauraqtuat utlauruat nigiqpagvikaamun taggisigaqtuaq Apqusraaqti-tauiqmik tusraaniqsut Jesus Jerusalem-mun

aggiaqsiplugu. ¹³ Ilinich Palm napaaqtunjitñiñ akiguksraqhutinj paagaqsiñigaat nipliaplutinj, “Hosanna. [Nangaglakuput Agaayyun!]”

Uvvatuq Agaayyutim piliutiqaqliun tikitchuaq piqusriqhuni Atanigmik, *Psalm 118:25, 26* Agaayyutim piliutiqaqliun Israel-aagmiut Umi-algat!”

¹⁴ Jesus paqitluni natmaksigvinmik natmaksiaignihsuq uqallich aglausimaruatun, itna,

¹⁵ “Israel iñugikkañasri, Iqsiñasri!
Umialigikkapsi aggiqigaasri,
natmaksigvium nugganani usriaqsiqhuni.”
Zechariah 9:9

¹⁶ Tarani maliguagtaiñ kanjisiñgiññigaat taamna; aglaan Jesus anitqianikman pakmunjaanikhuni, ilinjisa itqağniğaat aglausimaruam uqalhum taatnaqsimalha, suli itqaqmigaat iñuich immiutlhat taivrumuna uqauttutmun.

¹⁷ Iñugiaktuarguuq nayuutiruat Jesus-mi Lazarus-mik iluvigmiñ tuquligmiñ anitqiksitman, tusraayugaaqtirrutiginigaat tamanna atuumaaniktuaraq.

¹⁸ Taatnaqhutinj iñugiaktuat Jesus paağniğaat, atakkii tusraanikhutinj ilaa savaktilaanjanik taavrumina quvignaqtuamik. ¹⁹ Phariseenjuruatguuq avatmun uqaaqsiñiqsut, “Uvagut pigungillapiagaqsirugut! Takkua, iñupayaat iluqatinj maliutigaat!”

Jew-ñungitchuat Iñajisa Uqaqatiqağlhat Jesus-mik

²⁰ Iñanjiguuq Jew-ñungitchuat akunğuruat tamatkunani Jerusalem-muktuani kamaksrityaqhutinj Agaayyutmik nigiqpagvikaami.

21 Tikiññiqsut Philip-mun Bethsaida-gmiumun Galilee-mi, uqaqhutin, “Añuun! Uqaqatig-illagukkaluağikput Jesus.” 22 Philip-ñum uqautilityağniğaa Andrew, malğuuplutikaasrii uqautilityağniğaaak Jesus. 23 Jesus kiuniğik, “Tuqqutauviksrağa tikiumaruq, sivuniqaqtuaq Iñuum Iğñinan atqunaq kamagikkauiksrañanun. 24 Uvaña ilumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, mukkaaksram nautchiaksraña suungitchuq kisianik kataktitau'ami nunamun tuqupluni. Taatnaiplugu tuquanikami tikiutriraqtuq iñugiatluktuanik nautchiaksranik. 25 Kisupayaam iñuulli piqpagigumiun tammaigisigaa. Aglaan kisupayaam iñuulli piqpagingitchumiun nunami marrumani pigigisigaa isuitchuamun taimuğa. 26 Kisupayaam savautisrukkumiña maliktaksrağigaña, aasrii sumiitchuma tarani savaktiga inniaqmiuq. Kiapayaaq savautikpaña Aapam kamanaqtitkisigaa.

Jesus-ñum Uqautilitya Tuqqutauliksrağmigon

27 “Pakma uummatiga iñuulliugniqsuq. Qanuq nipliğisivik? Nipliğayaqpik itna, ‘Aapaan! Tikiumapkaqnagu taamna nagliksaaqsiuñiq uvañnun?’ Taatnağnianğitchuğa, takku taamna piqutigiplugu agğiqsaunuruğa apqusraağiaqlugu taamna nagliksaaqsiuñiq. 28 Aapaan! Kamanaqtirrun atqin!” Taatnaqman nipi nipliqsuq qilañmiñ, “Uvaña kamanaqtinñanikkiga, suli kamanaqtitqikkisiplugu.” 29 Iñugiaktuam iñuum qichaqtuam tarani nipi tusraaniğaa aasrii nipliqhutin, “Katlularuq!” Atlatliguuq nipliqsut, “Israğulgum uqaqatigigaa ilaa.”

30 Aglaan Jesus-ŋum nipliutiniġai, “Uvaŋa piqutigilunja taamna nipi tusagŋangitchuq, aglaan ilipsi. 31 Pakma tikiumaruq nunam iñuiñ atanniusriaqahiksraŋat. Tuunġaq, nunam marruma aŋalataa akiilirauniaqtuq. 32 Aasrii kivikkauguma marrumakŋa nunamiñ nuqitkisigitka iluqaisa iñuich uvaŋnun.” 33 Taatnaqamiguuq uqautiginigaa qanuq tuqqutauluni nagliksaahiksrani. 34 Iñugiaktuat iñuich kiuniġaat, “Maligutaksragikkapta uqausrimagaatigut, Christ iñuugisiñiplugu taimunja. Qanuqhutinmi uqaqpich, Iñuum Igñiŋa kivikkaugisiñiplugu? Kisuuva una Iñuum Igñiŋa?” 35 Jesus kiugai, “Qauma ittuatlullakkisiruq akunnapsitñi. Qauma piginŋaan iñuuniagitchi taaqsisikkaungitchumuusrili. Uvvatakku iñuum taaqtuakun iñuuniaqami, ilisimatlaitchaa napmun sivuniqaqtilaani. 36 Qaummatiqanŋapsi ukpik-srisitchi qaumamik, aasrii iñugiliutiyumagaasri qaumam.”

Ukpiqsriñġihat Jew-ŋuruat

Jesus taatnaqqaaghuni aullaġniqsuq tamatkunakŋa iriqhuni ilinjitñiñ. 37 Jesus iñiqtaqaġaluaqtitlugu quviqnaqtuanik savaanik sivuġaatni ukpiginġiñiġaat. 38 Taavrumuuna sivuniksriqirim Isaiah-m uqauttutaa tanjqsitauniqsuq itnaqsimalha, “Ataniiq! Kisut ukpiqsrivat uqauttutigikkap-tiknik? Kisumun Atanġuruam sanŋiñi urriqsuq-pauŋ?” *Isaiah 53:1*

39 Taatnaqhutin tamatkua ukpiqqutaiññiqsut, takku Isaiah-suli itnaqhuni,

40 “Agaayyutim ayaupkagai, isrummatinich mulikutgai,

ilitchuqsritlaiqlugich qinikkamiknik suli isrummatinich kaniqsiyumiñaiqlugich, aasriiñ saatkumiñaiqlugich uvamnun mamititqulutin.” *Isaiah*

6:10

41 Isaiah-m taatna nipliutiginigaa takku ilaan qiniqlugu Jesus-ñum kamanatha. 42 Inugiaktuat Jew-ñuruat sivulliuqtit ukpiqsrigaluaqmiñiqsut Jesus-mik, aglaan sivuugagiplugich Pharisee-ñuruat anitqungitlutin Jew-ñuruat katragviatniñ. Taatnaqhutin uqautigingiññigaaat sagviglugu ukpiqsrihiqtin Jesus-mik. 43 Ilinisa piqpagitlukhugu ihuagitchiuliq inuñniñ uumakña ihuagitchiukiksragmikniñ Agaayyutmiñ.

Atanniusriaqaliksrat Jesus-ñum Uqathagun

44 Jesus nipliutinigai nipitusripluni, “Kisupayaaq uvamnik ukpiqsriyumi ukpiqsrihiñangitchuq uvamnun, aglaan ukpigigisipmigaa tuyugiriga.

45 Kisupayaam qiniqsimaruum uvamnik qiniqsimaaqmigaa ilaa tuyugiriga. 46 Uvaña nunamun qaumatun ilipluña aggiqsaunuruña, kisupayaaq uvamnik ukpiqsrikpan,

irviqagumiñaiqlugu taaqtuamik. 47 Kia ivruma tusraagaluaglugich uqauttutitka tupigingitpagich atannigumiñaitchiga. Atakkii aggingitchuña atanniqsuityagluña nunam inuiñik aglaan anniqsugiaqlugich. 48 Kisupayaam ayagluña, uqauttutiga akuqtungitchumiun, atanniqsimaagtiqaqtuq.

Uqalthum uqautigianikkaḡma atanniḡisigaa aqulligmi uvlumi. ⁴⁹ Takku uqangitchuḡa uvapkuiḡaḡ, aglaan Aapam tuyuḡirima tillisiqagaḡaḡa sumik uqagiraḡsramnik. ⁵⁰ Uvaḡa ilisimagiga ilaan tillisigikkaḡa isruitчуamik iḡuulhuruq. Tamanna uqauttutigikkaḡa Aapam uqautigaḡa uqagitquplugu.”

13

Jesus-ḡum Iḡḡuiḡha Maliguaḡtimi Isigaḡitḡnik

¹ Aasriiḡ siḡuuraḡani niḡiqpagvikaam taggisigaḡtuam Apqusraaḡtitauḡimik, Jesus ilisimaniḡsuq aullaḡviksraḡni tikisilaaḡanik nunamiḡ marrumaḡa Aapamun. Ilaan pigikkaḡni piḡpagiraḡiplugich marrumani nunami ittuat piḡpaginiḡai isruanunaglaan. ² Jesus-lu maliguaḡtiniḡu nullautchiḡḡiḡsut. Tuuḡaam isrummiḡaniḡniḡaa Judas Iscariot, Simon iḡḡiḡikkaḡa, tunitquplugu Jesus. ³ Jesus-ḡum ilisimaniḡaa Aapam aatchuutigitilaḡa iluḡaan saḡḡi iḡmiḡun. Ilisimapmiḡaa agḡiqsilaani Agaayyutmiḡ suli aullaḡniaḡtitaani Agaayyutmun. ⁴ Tarraasriiḡ Jesus makinniḡsuq niḡḡiviḡḡiḡ, aasriiḡ qalliich atnuḡaani piḡḡugich, ivgutmik tapsipluni. ⁵ Aasriiḡ kuviriḡluni imiḡmik iḡḡuḡviuramun, iḡḡuaḡsiḡlugich maliguaḡtigikkaḡmi isigaḡich, aasriiḡ allaḡtiḡlugich ivgutmik tapsigikkaḡmiḡnik. ⁶ Simon Peter-m tikitmani niḡliutiniḡaa Jesus, “Ataniiḡ! Ilvich iḡḡuḡniaḡpigich isigatka?” ⁷ Jesus-ḡum kiugaa, “Pakma nalugiḡ savaaḡikkaḡa, aglaan aquvatigun ilitchuḡigisiḡiḡ.” ⁸ Peter-m niḡliutilḡiḡḡiḡaa,

“Qakugununniiñ isigatka iggugumiñaipiagitin.” Jesus-ñum kiunigaa, “Iggungitchupkich isigaktin piqatauyumiñaitchutin uvañni.” ⁹ Simon Peter-m kiulgiññigaa, “Ataniiq! Isigalhiñagingisatka aglaan argatkalu niaqugalu.” ¹⁰ Jesus-ñum kiunigaa, “Kisupayaaq igguaniksamaruaq salumallapiaqhuni iggutqiksusraungitchuq avataagun isigaiñ. Iluqasri salummaqsimarusri aglaan taamna atausriq.” ¹¹ Jesus ilisimanigaa kisumun tuniñaiaqtalaani; taatnaqhuni nipliutiginigaa, “Iluqasri salummaqsimarusri, aglaan atausriq.”

¹² Ilaan isiganjich igguanikamigich atitqianiklugich atnugaaniļu utigniqsuq inimiñun niggiñiñun. Aasriiñ apiqsruñigai, “Kañiqsivisi sutilaamnik ilipsitñun?” ¹³ Taiyugipsitña Iisautrimik suli Atanigmik, aasrii nalaunñapluni taatnañiqsi, atakkii taavrumiñauruñ. ¹⁴ Uvaññasrii, ilipsi Atannapsi suli Iisautripsi, isigasri iggugitka. Ilipsipsuuq igguutiruksraurusri isigapsitñik avatmun. ¹⁵ Qaitchigipsi urrautiksrapstñik, ilipsipsuuq iñiqtaqaqplusri iñiqsiñhaptun ilipsitñun. ¹⁶ Ilumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, Savaktaagruk kamanatluktuanungitchuq atanigmiiñ, unniñ uqqiraqti kamanatlungitchuq taavrumakña tuyugirimiñiñ. ¹⁷ Iisimagupsigik tamatkua qanutun quvianamiuniaqtusri atuğupsigik. ¹⁸ Taamna nipliutigingitchiga iluqapsigun. Ilisimanigitka taapkua piksraqtaagikkatka, aglaantuuq uqaliq aglausamaruaq immiqsuksrauruq itna, ‘Iñuk nigiqatiga niqimik akilliğtuq uvamni.’ ¹⁹ Kilikkipsi taavrumiña pakma atuumakñsrañan sivuanì aasriiñ taamna qakugu

atuummikpan ukpigítquplugu ilaanjutilaamnik.
 20 Ilumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, iñupayaam
 akuqtuğumiun kiñapayaaq tuyuğikkağa akuqtuqmirağigaañaptuuq. Suli akuqtuipayaaqtuat uvamnik
 akuqtuqmiragaat tuyuğiriga.”

Jesus Sivuniksriqiruaq Tunikkautiksrağmiñik

21 Taatnaqqaaqługich Jesus ihuilliuligñiqsuq
 irrutchiğmiñi aasrii nipliutiplugich,
 “Ilumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, ilapsi
 tuniñağaaña.” 22 Maliguaqtit qinğutiaqsiñiqsut
 avatmun, kaniqsiñgillapiaqługu. 23 Maliguaqtit
 ilañat, taimña Jesus piqpagikkana, aquppiñiqsuq
 tugliupluni Jesus-mun. 24 Simon Peter-m
 urriqaniğaa itnaqhuni, “Apiqsruğun kisumik
 uqautiqaqtilaaña.” 25 Taamna maliguaqti
 qallilaqħuni Jesus-mun apiqsruğniqsuq, “Kisuuva,
 Ataniiq?” 26 Jesus kiugaa, “Ilaañuruq qaitchikkağa
 uumiña qaqqiaviñauramik misruqqaagługu
 imiqqamun.” Tarakña tigusripluni qaqqi-
 aviñigmik misruqqaaqługu qaiññiğaa Judas-
 mun, igñinanun Simon Iscariot. 27 Judas
 tiguluqqaagaa qaqqiaq Tuunğaum isiğniğaa.
 Tarani Jesus-ñum nipliutigaa, “Savaağisrukkan
 piun qilamik!” 28 Nalliataunniñ niginiqatauruat
 kaniqsiñginiñiğaat qanuutautilaañanik Jesus-mun
 nipliutiłha. 29 Ilañich maliguaqtit isrumaniqsut,
 Judas aňalatigipmagu maniqagvinat, Jesus-
 mun tauqsigiaquniplugu inuğikkağminknik
 nigiqpagvikaami, unniñ qaitchityaquplugu sumik
 inuqsraqtuanun. 30 Judas akuqtuanikamiun
 qaqqiaviñauraq, tarvauvaa aniñiqsuq. Tarra
 unnuañuruq.

Nutauruaq Tilliñ

³¹ Judas anianikman Jesus nipliqsuq, “Pakma Iñuum Igñiña kamañsipsikkauruq. Suli Agaayyun kamañsipsikkauruq Ilaagun.

³² Aasrii Agaayyun kamañsipsikkauñqpan Ilaagun, Agaayyutimtuuq inmiñik sagvigisigaa kamañautaa Igñiñan Iñuum, Ilaan kamañsipsikkauruq tarvauvaa. ³³ Ililgauramaan! Uvaña nayuutiqqakumiñaiqsuñ. Pakañsipsikkauruq aglaan Jew-ñuruat uqautipmatun nipliutigipsi pakma, ‘Aullalguitchusri aullagviginiakkamnun.’

³⁴ Nutaamik tillitmik qaitchigipsi, Avatmun piqqakutiyumuusri! Atriñuq piqqaksriñiga ilipsitñik, taatnatuntuuq piqqagiikkumuusri.

³⁵ Avatmun piqqakutigupsi, iñupayaat ilitchuñgigisigaat uvamni maliguaqtaiñiqsi.”

Jesus Sivuniksriqiruq Peter-m Piñlaañksrañanik

³⁶ Simon Peter-m apiqsruñigaa, “Ataniiq! Napmuñniaqpich?” Jesus-ñum kiunigaa, “Pakma malilguitchiñ aullagviginiakkaga, aglaan aquvatigun malikkisigikma.” ³⁷ Peter-m apiñigaa, “Ataniiq! Suvaata malilguitchiñ pakma? Uvaña tuquñhiñaañuqtuñ pisigilutin.”

³⁸ Jesus-ñum kiugaa, “Itqanaipiñqich tuqqutisukñuñ? Ilumutuuruamik nipliutigikpiñ, aqargiqpak qalñuñaiññaan piñlaañutigigisigikma piñasruniañlaan.”

14

Jesus-ñum Apqutañha Aapamun

¹ Jesus-ñum nipliutigai, “Ihuñliuqtitnagich uummatisri. Ukpisrimaañitchi Agaayyutmun,

uvamnun ukpiqsriłusripsuuq! ² Aapaa kiñuᅅani iniksrat iñugiaktuat ittut. Itqanaiyautityaᅅniaᅅipsi iniksrapsitñik. Taatna uqautinayaitchipsi, taatniingitpan. ³ Aasrii aullaᅅuma itqanaiyaᅅiaᅅlugu iniksraqsi aggitqikkisiruᅅa, aasrii uvaᅅnun iᅅmagusri nayuutitlasriłusri nani itchuma. ⁴ Aasrii iłitchuᅅianikkiksi qanuq tikiññiałksraqsi taivrumuᅅa aullaᅅniaᅅvigikkamnun.” ⁵ Thomas-ᅅum nipliutigaa, “Ataniiq! Iłisimaᅅitchikput napmuᅅniaqtilaan. Qanuᅅlugu taivrumuᅅaᅅniałhum apqutaa iłisimagisivisigu?” ⁶ Jesus-ᅅum kiugaa, “Uvaᅅa apqutauruᅅa, iłumutuupluᅅa, suli iñuulᅅupluᅅa. Kiñauñniñ Aapaanukkumiñaitchuq kisanik uvapkun. ⁷ Pakma iłitchuᅅi'apsitña iłitchuᅅipmigiksipsuuq Aapaga. Aasriiñ uvakᅅaniñaglaan iłisimagiksi suli qiñiqsimaplugu.”

⁸ Philip-ᅅum nipliutiniᅅaa, “Ataniiq! Aapamik urriqsuutitigut. Taamna inuᅅikkatuᅅiᅅikput.” ⁹ Jesus-ᅅum kiugaa, “Takiruami nayuuti'ama ilipsitñi naagasuli iłitchuᅅingitpiña, Philip? Kisupayaam qiñiqsimaruam uvaᅅnik qiñianiksimagaa Aapa. Suvaatami nipliᅅpich Aapamik urriqsuutitquplusri? ¹⁰ Philip! Ukpigingitpiuᅅ uvaᅅa Aapami nayuutitilaaᅅa suli Aapa uvaᅅni itilaaᅅa? Tamatkua uqalᅅich uqautigianikkatka ilipsitñun uvamniqnisaungitchut. Aapauruam nayuutiruam uvaᅅni iñiqtaᅅigai savaani. ¹¹ Ukpigisritña uqaqama Aapami itilaamnik suli Aapa uvaᅅni itilaaᅅanik! Naagaunniñ ukpigisritña savaapkun. ¹² Iłumutuuruamik nipliutigipsi, kisupayaaq ukpiqsriuruq uvapkun savaᅅniaqmıuq savaᅅigikkamnık,

piñiaqtuqunniñ kamanatluktuanik savaanik tamatkunakña, atakkii aullaaqsi ruña Aapaanun.

¹³ Aasrii iñiqsisigisigipsi qanusripayaamik injigupsi attapkun piqutigilugu Aapauruam kamanaqtitauñksranagun uvapkun Igñiguruakun.

¹⁴ Sukupayaaq injigupsitña atigikkapkun, iñiqtagigisigiga.

Akiqsruun   Ipqitchuam   Irrutchim
Qaisauñksrananun

¹⁵ “Piqpagigupsitña tupigigisigisri tillisitka.

¹⁶ Aasrii injigisigiga Aapa qaitchitqulusri atlamik ikayuqtiksramik nayuqtiksrapisitñik qañavak taimuña. ¹⁷ Taamna Irrusrigigaa ilumutuulhum. Nunam iñuiñ akuqtulguitchaat qiñingitlugu unniñ kaniqsimaitlugu. Aglaan ilisimagiksi, takku iñuuqatauruq piqatigiplusri suli ilipsitñiinniaqtuq.

¹⁸ “Unitchumiñaitchipsi kisinjuğusri. Utigilhitchuña ilipsitñun. ¹⁹ Sivikisuurami

nunam iñuiñ qiñitqikkumiñaiğisaatña aglaan ilipsi qiñigisigipsitña, takku iñuullapkun ilipsipsuuq iñuugisirusri. ²⁰ Taimña uvluq

tikitpan ilitchuğigisigiksi Aapamni itilaaga suli ilipsi uvamni, aasriipsuuq uvaña ilipsitñi.

²¹ Kisupayaaq piqagtuq tillisimnik tupigiplugillu ilaanuruq piqpaksrirauruq uvamnik. Aapaa piq-

pagigisigaa piqpaksriruq uvamnik. Uvañaptuuq piqpagigisigiga ilisimapkağluña ilaanun.” ²² Judas-

num (Iscariot-ñungitchuam) nipliutinigaa, “Ataniiq! Qanuğutin ilisimapkağisivich uvaptiknun

ilisimapkasruñaqnak nunam iñuiñun?” ²³ Jesus-ñum kiugaa, “Kisupayaam piqpaksriruam uvamnik

tupigigisigai uqałatka. Aapaa piqpagigisigaa

suli Aapagalu tikitkisigikpuk iñuuniaqasriḡlugu.
²⁴ Kisupayaam piqpaksriñḡitchuam uvamnik
 tupigitlaitchai uqaḡatka. Uqaḡhich tusraakkasri
 uqaḡiḡiḡitchitka, aglaan agḡiaḡaqtuq Aapamiñ
 tuyuḡirimniñ.

²⁵ “Tamatkuniña uqautigipsi nayuutiñḡaḡmasuli
 ilipsitñi. ²⁶ Ikayuqtim Ipqitchuam Irrutchim Aa-
 pauraam tuyuḡiraksrañan attapkun iḡisautiḡisigaasri
 supayaamik itqaqtitaḡlugillu iluqaisa uqa-
 tutitka ilipsitñun. ²⁷ Qiñuiññamik unirvigigipsi.
 Tutqiutimnik tutqiutiqaqḡitchi. Nunam iñui
 qiñuiññaaḡumiñaitchut qiñuiññaaḡtirutiptun.
 Iḡuilliuqtitnaḡich uummatisri! Iḡsisuñaqasri!
²⁸ Tusraagipsitña nipliḡama aullaḡniḡnipluñḡa,
 aglaan agḡitqinñiḡnipluñḡa ilipsitñun.
 Piḡpagipiḡniḡupsitña quviasrugayaḡaluaqtusri
 aullaḡniaḡapkun Aapamun, atakkii Ilaa
 kamanatluktuq uvamniñ. ²⁹ Tamarrumiña
 pakma kilianikkipsi atuummigaluaḡnagu
 ukpiqsritquplusri atuummiluni pikpan.
³⁰ Tarakñaaglaan uqaḡaqtuqatigilḡiḡñiḡipsi, takku
 nunam marruma aḡalataa, Tuunḡaq, agḡiaḡsiruq.
 Ilaa piitchaluaqtuq saññimik akiililunḡa, ³¹ aglaan
 nunam iñuiñ iḡitchuḡiraksraḡigaat piqpaksriḡiḡa
 Aapamik. Taatnaḡḡugu tupigiraḡiḡiḡa Aapam
 tillisipayaañḡa. Makillusri, uvakña aullakta!”

15

Jesus Napaaqtupiatun Ittuq

¹ “Uvaña atriqaqtuñḡa napaaqtupiamik aasrii
 Aapaga nautchirriḡiraupluni. ² Ilaan piḡḡaḡiḡaa
 akigupayaaq uvamniittuaq asirriragañḡitman, suli

nagguksaqługu akigupayaaq asrirrirağaktuaq asrir-ripsaaquplugu. ³ Ilipsi salummakkaunjaniktusri uqałikun uqautigianikkapkun ilipsitñun. ⁴ Piqatautuiñağitchi uvamni suli uvaņaptuuq ilipsitñi. Uvamni nayuutingiqsuaņugupsi asrirriaqagumiñaitchusri, atrilugu akiguq inmigun asrirritlaitchuaq kisianik napaaqtumi itnami. ⁵ Uvaņa atriqaqtuņa napaaqtumik, ilipsiasriiñ akiqqutun. Kisupayaaq nayuutiruaq uvaņni suli uvaņa ilaani, atqunaq asrirriaqagisuruq, takku sumik iñiqsiyumiñaiapiaqtusri piilluņa uvaņa. ⁶ Kiñapayaaq nayuutingitchuaq uvamni ittuq akiqqutun igitaupluni tuqulliruaton. Taatnatchich akiqqut katitlugich ikniğmun igittağigaich ikipkağviksraņatnun. ⁷ Ilipsi uvamni nayuutigupsi suli uqałigikkatka ilipsitñi, aasriiļi qanutchimik pigiyumakkapsitñik iniqsrugupsi qaisauniaqtuq ilipsitñun. ⁸ Aapaa kamanautaa qiñiğnaqtitaugisuruq tumigilugu atqunaq savaaqqallautaqsi. Taatnatun ukpiqnaqsigiksi maliguaqtigitilaaqsi uvamnun. ⁹ Piqpagikkagigipsi atriplugu Aapaa piqpaksriļha uvamnik. Nayuutititchi piqpakkutimni. ¹⁰ Tillisitka tupigigupsigik piqpakkutimni itkisirusri, atriluguptuuq uvaņa Aapaa tillisaiñik tupiksripluņa itmatun piqpakkutaani. ¹¹ Tamatkuniņa uqautigipsi quvianağikkaga ilipsitñiitquplugu, suli quvianaqaqplusri naamaruamik.

¹² “Unauvva tillisiga, piqpakkutiyumuusri avatmun atrilugu piqpaksriļiga ilipsitñik. ¹³ Kiñaunniñ kamanatluktuamik piqpakkutaitchuq uumakņa iñuum qaitchiļhaniñ iñuuliğmiñik piqutigiplugich

ilauraani. ¹⁴ Ilipsi uvaŋni ilauraanurusri tillisitka atugupsigik. ¹⁵ Savaktaagrunik taiyutqikku-miñaitchipsi, takku savaktaagruum ilisimatlaitchaa ataniġmi suraġalħa. Aglaan ilauraanik taiyuutiqaġisigipsi, takku supayaamik Aapamniñ tusraakkamnik ilitchuġipkaġipsi. ¹⁶ Ilipsi piksraqtaagینگitchipsitña, aglaan piksraqtaagigipsi suli nalunaigusri asrirriaqaquplusri inuġiaglugu suli asrirrituiñaġusri itquplusri. Aasrii Aapam qaitchigisigaasri qanusripayaamik inġupsiuŋ attapkun. ¹⁷ Taatnaqhusri taatnailiḡlugu tiligipsi piqpakkutitquplusri avatmun.

Nunam Inuiñ Uumiksriħat Maliguaqtinik

¹⁸ “Nunam inuiñ uumigipasri itqaġiraksraġigiksi uumigikkauġigaptuuq sivupsitña. ¹⁹ Ilipsi pigipkaġupsi nunam inuiñun, piqpaginayaġaasri pimiktitun ililusri. Aglaan piksraqtaagigipsi mar-rumakŋa nunakuatigmiñ pigingiqsitlusri tamarrumunġa; taatnaqhuni nunam inuiñ uumigigaasri. ²⁰ Itqaġiyumagiksi uqaħhich uqautigikkatka ilip-sitñun, ‘Savaktaagruk kamanatluktuanġingitchuq ataniġmiñiñ.’ Ilinisa piyuakkagigaatŋa, tarrali piyuagisigaasripsuuq. Tupigigaich uqauttutitka, tarrali tupigigisigaasripsuuq. ²¹ Aglaan ilinisa taatna irrutigisigaasri piqutigilugu pigipkaġiqsi uvaŋnun, ilisimangitlugu tuyuġiriga. ²² Aggiŋgitchuma suli uqautingitchupkich patchisaikkaunayaqtut. Aglaan pakma pisangitchuuġutiksraitcut killuqsautmiktigun. ²³ Kisupayaam uumigi'amiña Aapagaptuuq uumigipmiragigaa. ²⁴ Savaaqaqsimaitchuma akunġatni inuum iniqtaġingaaqsimaisaŋanik

patchisaikkaunayaqtut, aglaan qinianikkaluaqługu iniqtağa uumigituiñağaataja suli Aapaga. 25 Taamna taatniittuksrauruq taniquplugu taimña uqautauruaq aglaksimakkaņa maligutaksriusrainitni, ‘Uumigigaataja patchisailaakun.’

26 “Aglaan ikayuqti aggiqpan, tuyuginiakkağma Aapamiñ, Irrusria ilumutuulhum Aapamiqnisauruaq, ilaa uqautiniaqtuq uvapkun. 27 Uqagigisigipsitñapsuuq takku iqataurusri uvamni aullağniilhaniñ.

16

1 “Uqautigipsi tamatkuniņa ukpiqqutaiqungitłusri. 2 Inuich anitqatağisigaasriunniñ ilinisa katraqvinmikniñ. Aa, piviksraq tikitchumaaqtuq kia inuum tuqqutchumisi savautriñasrukniagisiruq Agaayyutmik. 3 Taatnaililugu irrutigisigaasri ilitchuqsrimaligimikkun Aapamik unniñ uvaņnik. 4 Aglaan uqautigipsi tamatkuniņa itqagitquplugich uqauttutitka ilipsitñun taimanigu irrutiaqsikpasri taatnaililugu. Uqautingitchaluağipsi tamatkuniņa maliguaqsiutiqqaaqapsi takku nayuqtuiñaqhusri.

Ipqitchuam Irrutchim Savaaņa

5 “Aglaan pakma utigniaqama ilaanun tuyugirimnun nallipsi apiqsruqtangitmigaataja napmuagsisilaapkun, ‘Napmunñiaqpich?’ 6 Aasriiñ pakma kilikapsi aliatchaktusri. 7 Aglaan ilumutuuruamik nipliutigipsi, ihuatlukkisiruq aullakisrağa. Uvvataku aullangitchuma ikayuqtiksrapsi utlanņiangitchaasri. Aglaan

aullaġuma tuyuġigisigiga ilipsitñun.
 8 Aasrii aggigumi ilitchuġipkaaqsigisigai iñui
 nunam nalaunġitlutinj killuqsautikun suli
 nalaunjaruaġikunlu atanniiviksarakunlu.
 9 Uqautigisigai nalaunġiññilutin killuqsautikun
 takku ukpiqsriññilutin uvamnik, 10 suli
 nalaunjaruaġikun takku Aapamuñniaqtuġa aasrii
 qiñitqikkumiññaitchipsitña, 11 suli atanniivikun
 takku aġalatchiruaq marrumani nunami Tuunġaq
 atannikkaunjaniktuq.

12 “Uqaksraqaġaluaqtuġa iñugiaktuanik
 ilipsitñun aglaan pakma kañiqsiyumiññaitchusri.
 13 Aglaan Ipqitchuaq Irrusriq ilumutuuliġmik
 ilitchuġipkairuksraq aggigumi, ilaan
 kañiqsipchaaqsigisigaasri iluqaanik ilumutuuruanik.
 Ilaa uqaġumiññaitchuq aġalatchiġiqaqmatun inmigun
 aglaan uqautigisigaasri tusraakkaġmiñnik, suli
 quliaqtuaġutiniagaasri sunik tikitchuksranik.
 14 Ilaan kamanaqtitkisigaana, takku uqak-
 sraqikkaġa quliaqtuaġiniagaasri ilipsitñun. 15 Iluqaan
 Aapam pigikkaġa pigipmigigaptuuq. Taatnaqġugu
 nipliutigigiga Ipqitchuamun Irrutchimun
 quliaqtuaġiniagañniplugu ilipsitñun uqaksraqikkaġa.

Alianaq suli Quvianaq

16 “Sivikisuurami qiñingisaallakkisigipsitña,
 aasriiñ kiñuvaanġagun qiñiaqsilgilluġa.” 17 Ilañitguuq
 maliguaqtaiñ uqaaqsiñiqsut avatmun, “Sumik
 uqautivatigut itnaqami, ‘Akuniisrunaqsari
 qiñingigisigipsitña aasriiñ taamuunavak
 qiñiaqsilgilluġa,’ suli itnaqami, ‘Aullaġniaqtuġa
 Aapamun?’ 18 Qanuutauva ‘sivikisuuraq’?
 Uvagut kañiqsitlaitchikput sumik uqautiqaġha.”

19 Jesus-ŋum kaŋiqsimaplugu apiqsruġulhat taavrumuuna nipliutinigai, “Apiqsruqtuutivisi ilipsitñun sumik qanuutautiqaqtilaanjanik uqaqama, ‘Akuniisruŋaqasri qiñingigisigipsitña aasriiñ taamuunavak qiñiaqsilgilluŋa.’ Taamna apiqsruutigisukluġu uqaksraqtutigivisiuŋ akun-napsitñi? ²⁰ Uvaŋa nipliutigipsi ilumutuuruamik, qiapkaġusriġu alianniuqtillusriġu nunam iñui quviatchakkisirut, aglaan alianniuġiqsi mumikkisiruq quviasruġimun. ²¹ Aġnaq qitungiuqtuq auliyautipmani nagliksaġaqtuq tikiumaġhagun atniġñam, aglaan annaaniktiqami puuyuġaġigaa nagliksaġi auliyausrima’ami, quviatchaġaqtuq iġaalugruaq anipman nunamun. ²² Taatnatun alianniuġutiqaġaluqtusri pakma aglaan qiñitqikkisilgitchipsi suli uummatisri quviatchakkisirut, aasrii kia-unniiñ iñuum ivayaaġiyumiñaitchaa quvianaq ilipsitñiñ. ²³ Taivrumani uvlumi apiqsruqtaaqsiyumiñaitchipsitña sutigun. Uqautigipsi ilumutun, Aapam qaitchigisigaasri ilipsi inġigupsiuŋ qanusripayaamik attapkun. ²⁴ Uvuŋanunaglaan inġiqsruqtanġitchusri sumik attapkun. Inġiqsruġitchi ilipsiġi akuqtuiyumuusri suli quvianaksraqsi inuŋaitchumuġuq.

Akiilitñiġha Jesus-ŋum Nunam Iñuiñik

²⁵ “Uqautigipsi tamatkuniŋa atrikusrautitigun. Pivik tikitchaġumaruq uqaġuiġviksraġa ilipsitñun atrikusrautitigun aglaan uqautitlasrigisigipsi kaŋiqsiñaqsiluġu Aapauruakun. ²⁶ Taimña uvluq tikitpan, inġiqsruqtaġisigiksi attapkun. Uvaŋaunniñ inġiqsruutingitkipsi Aapamun. ²⁷ Uvvatakku Aapam

piqpagigaasri takku piqpaksriplusri uvamnik suli ukpiqsriplugu aggiqsimaliğa Agaayyutmiñ. ²⁸ Uvaña ilumun aggiqsuami Aapamiñ marrumuña nunamun. Uvva pakma aullaqsilgitchuña maakña nunamiñ utiqsaqluña Aapamun.”

²⁹ Maliguaqtaiñ nipliutinigaat, “Uvvaliqaa uqalhiñ kaniqsiñaqtuq. Pakma uqangitchutinunniñ atritigun. ³⁰ Uvagut kaniqsigikput pakma ilisimalhiñ supayaamik. Inuqnangitchuq kisumun apiqsruqtaqulutin. Taavrumuuna ukpigigikput aggiqsuanuñhiñ Agaayyutmiñ.” ³¹ Jesus kiugai, “Uvva pakma ukpiqsri liqpaalukpisi? ³² Pivik tikiññaqtuq, tikiuamaaniktuqami, iluqasri siammayaagtitauliksrasi, atausriukattaagusri kiñunnapsitñun kisiñuğluña. Aglaan kisimallapiaq ingitchuña, takku Aapaa nayugaaña. ³³ Tamarrumiña uqautigipsi qinuiññaqaqplusri piqatauhapsigun uvamni. Nunam inuiñ nagliksaaqtitkisigaasri, aglaan quviatchauğikkitchi. Uvaña akiilianiksimagiga nunam aňalataa.

17

Jesus-ñum Iniqsrutha Inmigun

¹ Jesus taatnaamikami, ilaa aagluqhuni nipligñiqsuq, “Aapaan, pakma piviksraq tikiumaruq. Kamañaqsiqkağun Igñigiñ, Igñiqpilli kamañaqsiyumagaatin. ² Uvvatakkun ilvich aňalatchitlapkağin iluqaitñik inuñnik suli qaitchitlapluni isruit chuamik inuñnik iluqaitñun qaisağikkaqnun ilaanun. ³ Una isruit chuag inuñniq itnautauruq, inuich

ilitchuqsriłiksraᅇat ilipnik kisivich ilumun Agaayyutautilaaqnik suli ilitchuᅇilugu Jesus Christ ilvich tuyuᅇikkan. ⁴ Ilitchuᅇipkautianikkiga kamanalıñ nunam iñuiñun. Itqanaiᅇanikkiga savaaksrirutigikkan uvaᅇnun. ⁵ Pakma, Aapaan, kamanaqsipkaᅇᅇa sivuqqapni, kamanautim atrianik pigikkaᅇma itnama ilipni nuna iñiqtaugaluaqᅇuunniñ.”

Jesus Iniqsruiłha Maliguaᅇtimiñik

⁶ Uvaᅇa ilitchuᅇipkautigianikkikpiñ iñuᅇnun ilvich qaisaqnun uvaᅇnun marrumakᅇa nunamiñ. Ilvich pigiliutigitin, aasriñ qaitkitin uvaᅇnun, aasriñ tupigigaat uqalıñ. ⁷ Pakma ilitchuᅇigaat suapayaaq qaisan uvaᅇnun agᅇiqsałha ilipniñ. ⁸ Qaitchigitka uqalıᅇmik qaisaqnik uvaᅇnun. Ilinisa akuqtuᅇlugu, ilitchuᅇigaat ilumun agᅇiqsuaᅇuᅇiᅇa ilipniñ ukpiᅇiplugu ilipnun tuyuᅇiᅇa. ⁹ Agaayyutigitka tamatkua. Pakma agaayyutingitchitka nunam iñui, aglaan agaayyutigitka tamatkua qaisatin uvaᅇnun, takku ilinich pigigitin. ¹⁰ Iluᅇaan uvaᅇa piga pigipmigiñ suli iluᅇaan ilvich piñ uvaᅇaptuuq pigigiga, aasriñ kamanalıᅇa qinᅇnaqtitauruq tamatkunuuna. ¹¹ Pakma utlautiniaqtuᅇa ilipnun nunami inᅇiᅇluᅇa, aglaan tamatkua inniaqtut nunami. Ipqitchuaq Aapaan! Qaunagiyummigitin annautruᅇlugich saᅇᅇigikkaᅇaᅇun atigikkaᅇpich qaisaᅇikkapkun uvaᅇnun, ilinilli atautchiiñauyumuut atrilugu uvaguk atausriᅇiqᅇuk. ¹² Uvaᅇa nayuutin-namni nunami ilinıtñi qaunagigikkatka annautruᅇlugich saᅇᅇiaᅇun atigikkaᅇpich, ilvich

atchiutigikkapkun. Qaunagigitka aasrii atausriqunniñ tammanğitchuq, aglaan taimña iñuk tammaqtuksauruaq, Agaayyutim uqalħa im-miutaupluni. ¹³ Pakma utlautiyasriruħa ilipnun. Taatnaiplıgu uqaqtuħa innamni nunami, ilinich piqaquplugich quvianagikkamnik inuħaiğlıgu. ¹⁴ Qaitchiruħa uqalığnik ilinıtñun, aasrii nunam iñuiñ uumigigaich, takku piqatiginğiqııugich nunam iñui atriplıgu uvaħa piqataunğiliğa nunam iñuiñun. ¹⁵ Uvaħa inıqsrunğitchikpiñ piiqulugich marrumakħa nunamiñ, aglaan inıgikpiñ qaunagitquplugich pininħaiğlıugich tuunğagmiñ. ¹⁶ Uvaħa piqataunğitmatun nunam iñuiñun ilinıtıtuuq piqataunğitchut nunam iñuiñi. ¹⁷ İlumutuulħapkun ipqiqsimaakkich ilipnun. Uqalħiñ ilumutuuruq. ¹⁸ Tuyuğigitka nunamun, ilvittuq tuyuqaqmatun uvamnik nunamun. ¹⁹ İlinich piqutigiplugich ipqiqsimaaqtuħa ilipnun, ilinıtıtuuq ipqiqsimaaquplugich ilipnun ilumutuukikun.

Jesus Inıqsruutrıħa Ukpiqtuanıuruapayaanik

²⁰ “Agaayyutingitchitka kisiisa tamatkua, aglaantuuq taipchua ukpiqsriruaksrat uvamnik ilinısa uqalħatıgun. ²¹ Agaayyutigitka iluqağmin atautchisun itquplugich. Aapaan! Aatautchisuttuq illich uvaptikni, atrıııgu ilvich uvamniitmatun suli uvaħa ilipni. Taatnatuq atausriuyumuut, taavrumuunali nunam iñuiñ ukpiğiagutiyumigaat ilvich tuyuqalħiñ uvaħnik. ²² Uvaħa qaitchigitka atrııanik kamanakiqpich qaisaqpich uvaħnun, piqutigiplugu ilinich atautchiiñauiksraħat atrıııgu uvaguk atausriuiqpuk. ²³ Uvaħa illuħa

ilinjitñi suli ilvich uvaᅇni, taavrumuuna ilinich atausriᅇᅇuᅇumuut. Nunamli iñuiñ kanjqsiumigaat ilipnun tuyuᅇikiga suli ilvich piᅇpaksriᅇhiñ ilinjitñik piᅇpaksripmatun uvaᅇnik. ²⁴ Aapaan, tamatkua qaisatin uvaᅇnun iqatigisrukkitka sumiitchuma ilinjitñun qiniᅇquplugu kamanaun pigipkakkan uvaᅇnun takku ilvich piᅇpagipluᅇa nuna iñiqtaunaiñᅇaan. ²⁵ Nalaunᅇaruaq Aapaan! Nunam iñuiñ nalugaatin, aglaan uvaᅇa iᅇsimagikpiñ suli ukua maliguaqtit iᅇtchuᅇigaat tuyuᅇitilaaga ilipnun. ²⁶ Iᅇtchuᅇipkaᅇikpiñ ilinjitñun, suli iᅇtchuᅇipkapsaagᅇiaᅇikpiñ. Tarrali piᅇpaksriᅇiq piᅇpakkutigikkan uvaᅇnun uvaᅇalu nayuutiyumuᅇq ilinjitñi.”

18

Jesus-ᅇum Tiguraulha

¹ Jesus agaayuanikami taavrumani, aullaᅇniqsuᅇ maliguaqtiniᅇu ikaaᅇᅇuᅇu kuuᅇuuraᅇ taiᅇaᅇtuaᅇ Kidron-mik. Taakmaniaᅇani inniqsuᅇ nautchiivik. Jesus maliguaqtiniᅇu isiᅇniqsut taavrumuᅇa. ² Judas-ᅇumaasrii, aatchuutigitniktuam ilaanik, iᅇsimaniᅇaa suniitilaaᅇa. Uvvataᅇku Jesus-ᅇum taruᅇautisruuniᅇai akulaiᅇᅇuᅇu maliguaqtini tarani. ³ Taatnaᅇhuni Judas utlautiniqsuᅇ nautchiiviuᅇmun piᅇasriᅇhuni aᅇuyyiuᅇtinik suli agaayyuvikpaum qaunaksraiñik, tuyuᅇplutiᅇ qauᅇᅇiᅇitñiᅇ agaayuliᅇsiniᅇ suli Pharisee-ᅇuruaniᅇ, saagaᅇhutiᅇ satkunik suli nanniñik. ⁴ Jesus-ᅇum kanjqsimaplugu suapayaᅇaᅇ atuumaniaᅇtuaᅇ iᅇmiñun paaᅇᅇiᅇai nipliutiᅇpluᅇich, “Kiᅇa pakikipisiuᅇ?”

5 Taapkua kiuniġaat, “Jesus Nazareth-miu.” Ilaan kiugai, “Uvaġa taimñauruġa.” Judas-ġum, aatchuutigitniktuam ilaanik, qichaqasriqsimanigai tamatkua pakaktuat. 6 Jesus-ġum nipliutipmatin, “Uvaġa taimñauruġa,” tamatkua kiñumuktuqhutin ulġusraaġniqsut nunamun. 7 Jesus-ġum apiqsrutqinñigai, “Kiña pakikipisun?” Kiuniġaat, “Jesus Nazareth-miu.” 8 “Uqautianikkipsi ilaanutilaamnik. Iipsi pakakkupsitña, maliguaqtitka aullaqtitchigik!” 9 Taatna nipliutinigai Jesus-ġum taniqsaqlugu nipliutigimaanikkani itnailiplugu, “Aapaan, atausriqunniñ tammanġitchuq qaisaqniñ uvaġnun.” 10 Simon Peter-guuq savikpaqaghuni, aasriñ amuliqamiun anaupluni ilaan siutaiqsignigaa taliqpianik tamarrumiġa qaukiata agaayuliqsit savaktaa, atiqaqtuq Malchus-mik. 11 Jesus-ġum nipliutigaa Peter, “Tugvaġun satkugikkan puuġanun. Isrumavich akuqtuġnianġiññasrugalugu uvamnun nagliksaġutiqpak Aapama sivunniagikkaġa uvamnun? Uvaġa nagliksaġluġa tuquruksrauruġa. Imiqtaksraġigiga taamna imaġa qallutim Aapama qaisaġa uvamnun?”

Annas-ġum Apiqsruqtuiġha Jesus-mik

12 Aġuyyiuqtit piqasriqhutin qaukiġmiknik suli Jew-ġuruat qaunaksriġisa tiguniġaat Jesus qiliqsruqlugu, 13 aasrii sivulliuplugu Annas-muutiuplugu atanigmun, taataruġanun Caiaphas-ġum. Caiaphas-guuq qauqiupluni agaayuliqsauniqsuaq tamarrumani ukiumi, niġuagiuplugu taavruma Annas-ġum atangum.

14 Taamna Caiaphas uqautriñiqsuaq qauklin̄itñik Jew-ḡuruat ikuatlukkisiñiplugu atausriq iñuk tuqqutaukpan piqusriguni iluqaitñik iñuḡnik.

Peter-m Piilaaqal̄ha Jesus-mik

15 Simon Peter-m suli atlam maliḡuaqtim kiñuagun maliḡniḡaak Jesus. Taamna atla maliḡuaqti, ilisimaplugu qaukiata agaayuliqsit, isiḡniqsuq igluqpaḡanun qaukiata agaayuliqsit piqatigiplugu Jesus.

16 Peter-li qichaḡniqsuq tatkiani paami. Taamna atla maliḡuaqti, ilisimaplugu qaukiata agaayuliqsit, aniñiqsuq kiñumun.

Itqutiniḡaa Peter tatqamuḡa uqatigianikamiuḡ niviaqsiḡruk taluliqiri.

17 Taavruma taluliqirim niviaqsiḡruum nipliutiniḡaa Peter, “Uvva, ilagivatin maliḡuaqtañ tatqavruma iñuum?”

Peter-m kiugaa, “Ilaginḡitchaatḡa.”

18 Alappaanḡpluniguuq savaktit suli qaunaksrit ikniqsuḡhutiḡ aumaniñ qichaḡniqsut avataani auksiḡhutiḡ iḡmiknik. Peter-m qichaqasriqamigich, auksiaqsiḡmiñiqsuq iḡmiñik.

Qaukiata Agaayuliqsit Apiqsruqtaiḡha Jesus-mik

19 Qaukiata agaayuliqsit apiqsruqtuḡniḡaa Jesus ilaan maliḡuaqtaigun suli ilaan ilisauttutaigun.

20 Jesus-ḡum kiugaa, “Uqagaqtuḡa sagvipluḡa kisupayaamun.

Ilisautrisuruḡa Jew-ḡuruat katraḡviḡitñi suli agaayyuvikpaḡatni. Nipiqanḡitchuḡa qanutchiñik iriḡaqtuḡluḡa.

21 Suvaatami apiqsruqtaqpsitña uvaḡa. Apiqsruqsigik tamatkua iñuich tusraaritka sumik uqautiḡhat uvaḡnun. Iliḡisa ilisimagaat

qanuq uqalığa.”²² Taatnaqman Jesus ilaŋataguuq qaunaksrit patiktiqlugu nipliutigaa, “Qanuqhutin itnailıplugu kiuliqqiun qauklat agaayuliqsit?”²³ Jesus-ŋum kiugaa, “Uvaŋa nipliğuma qanutchimik nalaunŋaıglugu uqautigiun iluqaitñun uvaniittuanun. Aglaan nalaunŋaruamik pakma nipliğñiğuma, suvaata patikpiña?”²⁴ Annas-ŋum tuyuğiniğaa Jesus qılıqsruutraq Caiaphas-mun qauklat agaayuliqsitnun.

Peter-m Piılaaqapsaatha Jesus-mik

²⁵ Peter-guuq auksigugaağniqsuq ikniğmun aasriiñ iñuich apiqsruğniğaat, “Taavruma iñuum ilağingitpatin malığuaqtaiñ?” Peter-m piılaagutiniğai, “İlağingitchaatŋa ilaan malığuaqtaiñ.”²⁶ İlaŋataguuq qauklium agaayuliqsim savaktaiñ, ilağinikkaŋan taivruma siutaiqsikkaŋan Peter-m, nipliutiniğaa, “Qiñingitpigiñ piqatauplutin ilaani nautchiivımi?”²⁷ Peter piılaalgiññiqsuq, “İlağingitchaatŋa.” Taatnaqmiuglu taimña aqargıqpak qalğuaqtanıqsuq.

Pilate-ŋum Apiqsruqtaiħa Jesus-mik

²⁸ Taapkua aullautiniğaat Jesus Caiaphas-ŋum tupqaniñ kavanam Pilate-ŋum inaanun uvlaatchaurami. Aglaan Jew-ŋuruat isiğataunğıññiqsut tatqamuŋa aqliqsralikun salumaığumangitlutin inmiknik. Piqtigiplugu niğiqatauliksractin itquplugu niğiqpagvikaami taggisıqagtuaq Apqusraaqtitauğmik.²⁹ Taatnaqhuni Pilate anipluni uqaqatigityaq-tuağniğai nipliutiplugich, “Sumik agvisıqapısiun

qamna iñuk?” ³⁰ Taapkua kiuniġaat, “Uvagut tikiutinayaitchikput ilipnun ilaa savvaqłukkataġuni piñġitpan.” ³¹ Pilate-ñum nipliutiniġai, “Tigusriun ilipsitñik atanniqsugługu tuvraġlugich maligutaksrasri.” Jew-ñuruat kiuniġaat, “Rome-maġmiut tuqqutchipkaiyumiñaitchaatigut iñunmik maligutaksrirutiptigun.” ³² Taamnaguug atuummiñiqsuq immiutaupluni Jesus uqautigimakkananun qanuq ililugu tuqqutaułiksraġmigun.

³³ Pilate isiġniqsuq kiñumun inimiñun aasrii tuqłuqługu Jesus-ñum apiqsruġniġaa, “Uvva umialigivatin Jew-ñuruat?” ³⁴ Jesus-ñum kiuniġaa, “Taamna apiqsruutigiviun ilipniłhiñaq naaga atlat uqautivatin uvapkun?” ³⁵ Pilate nipliqsuq, “Jew-ñunasugiviña? Jew-ñuqativich suli qaukłinjisa agaayuliqsit qaisaġigaatin uvañnun. Suruami pivatin?” ³⁶ Jesus-ñum kiugaa, “Uvaña umialgungitçuña marrumani nunami. Umialguguma atrilugu umialik marrumani nunami, maliguaqtitka añuyakkayaqtut tigutqungilluña Jew-ñuruanun. Aglaan aňalatchiłiġa maakñaqtaungipiaqtuq.” ³⁷ Pilate-ñum apiqsrulgiñniġaa, “Ilviñmi umialguvich?” Jesus-ñum kiugaa, “Tarra, nipliutigigiñ umialgunipluña. Uvaña aniruanuruña suli nunamuktuanuruña piqusriqłuña uqaliksrapkun ilumutuuruamik. Kisupayaam iñuuruam ilumutuulikun naalagaġigaaña.” ³⁸ Pilate-ñum apiqsruġaa, “Suami una ilumutuuhiq?”

Jesus Tuquruksraġuġaat

Pilate-ñum kiñumun aniłgitłuni Jew-ñuruanun nipliutiniġai, “Uvaña paqitchilguiñniqsuña sumik

tuqurrutiksrajanik. ³⁹ Aglaan tuvraqługu atuumi-ragikkaqsi piłhiñaaguutigiga patchisaiğikisrağa isiqtamik ilipsitñun uumani niğiqpagvikaami taggisiquaqtuaq Apqusraaqtitauliğmik. İlipsi uvañnun patchisaiqsitquvisiun umialgat Jew-ñuruat ilipsitñun?” ⁴⁰ Taapkua kiugaat nipitus-rillaqiaqhutin, “Taamnaunğitchuaq, pisutlukkikput Barabbas.” Taamna tigliniaqtauruq.

19

¹ Tarra Pilate-ñum Jesus tigupkaqlugu ipiğaqtuqsiupkağniğaa. ²⁻³ Anjuyyiuqtit niaquus-rigñiğaat kakitlağnanik suli atnuğaaqlugu umialik-tamik ukiłhaağiksaamik aasrii nipliatiqaqsiplugu, “İñuupakkumuutin umialgat Jew-ñuruat.” Suli tikiñniğaat patiktiqataaqsipługuasrii. ⁴ Pilate-ñum anitqikhuni nipliutiniğai iñuich, “Pakma ilaa annisigisigiga ilipsitñun, ilitchuğitqulugu uvaña sumik paqitchiñğilħagun atanniusriaksrajanik pigiilıługu.” ⁵ Jesus aniñiqsuq niaquutilik kakitlağnanik suli umialiktamik atnuğaalik. Pilate nipliutiniğai iñuich, “Uvva, qiñiqsiun iñuk!” ⁶ Qaukılınich agaayuliqsit suli qaunaksrit qiñiqamitruñ iğiallaksagñiqsut, “Kikiaktuutisriun sannigutamun, kikiaktuutisriun sannigutamun!” Pilate-ñum nipliutigai, “İlipsi tigulugu kikiaktuutisriun sannigutamun. Paqitchiñğitchuña agvisiksrajanik atanniusriaqahiksrajan taatna.” ⁷ Jew-ñuruat kiuniğaat, “Maligutaksraqaqtugut uqałiqaqtuamik ilaa tuquruksraupługu takku nipiqaqtuq iğñiğinipluni Agaayyutmun.” ⁸ Pilate-ñum tusraa'amigich taatna nipliaruat, ilaa navi-asrulillaqiaqhuni itqutipkağniğaa Jesus. ⁹ Aasrii

ilaa isitqikhuni tatqamuna uqaqsittaagvinmun
 nipliutinigaa Jesus, “Nakiñ aggiqsuami?” Aglaan
 Jesus kiunginñigaa. ¹⁰ Pilate-ḡum nipliutilgiññigaa,
 “Ilvich uqautisrunḡitpiña? Itqagiuḡ uvaḡa
 aḡalatchirrutiqaliga patchisaiḡhiñauplutiḡ sul
 kikiaktuutipkaḡhiñauplutiḡ sannigutamun.”
¹¹ Jesus-ḡum kiugaa, “Pigigiñ aḡalatchiḡliq uvapkuḡ
 kisianik qaisauḡhagun ilipnun Agaayyutikuḡ.
 Taatnaḡhuni taimña iñuk qaitchiruaḡ uvamnik
 ilipnun killuqsautiqaqtuḡ kamanatluktuamik
 ilipniñ.” ¹² Pilate-ḡum tusraa'amiuḡ taamna ilaan
 annautisrulillaḡiatlukkaluagñigaa patchisaiḡḡluḡ.
 Aglaan Jew-ḡuruat iḡialaplutiḡ kiumanigaat, “An-
 naktitchupku una iñuk, Caesar-m Rome-miittuam
 ilauraagiyumiñaitchaatin. Kiñapayaaḡ iḡmiñik
 ataniguctaqtuuaḡ Caesar-m akilligigaa umialguruam
 Rome-mi.” ¹³ Pilate tusraa'amigich tamatkua
 nipliatit, ilaan annisinigaa Jesus aasrii aquvitluni
 atangum inaanun, taggisiliḡmun “Iyagḡmik
 Natilik,” aasrii Hebrew-tigun taiyuutiqaḡhuni
 “Gabbatha.” ¹⁴ Uvluḡpaguḡtuami uvluani
 paḡnaḡhum niḡiqpagvikaamun taggisiquaḡtuam
 Apqusraaḡtitauligimik, Pilate nipliutinigai
 Jew-ḡuruat, “Kiikaami, uvva umialiksi!”
¹⁵ Tamatkua iñuich iḡialaplutiḡ kiunigaat, “Tuḡulli!
 Tuḡulli! Kikiaktuutili sannigutamun.” Pilate-
 ḡum apiqsruḡnigai, “Uvaḡnun kikiaktuutip-
 kaḡtitquvisiuḡ umialigikkaḡsi sannigutamun?”
 Qaukḡiḡich agaayuliḡsit kiunigaat, “Uvagut
 qaukḡimik umialiquaḡtugut Rome-mi. Avataaḡun
 atlamik umialiqanḡitchugut.” ¹⁶ Tarra Pilate-
 ḡum qaiññigaa Jesus ilinḡitñun aḡuyyiuḡtinun
 kikiaktuutitḡuplugu sannigutamun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sannigutamun

¹⁷ Tamatkua iñuich anjalatkaqsiñigaat Jesus. Aniñiqsuq akiyaqhuni kikiaktuutriviaksrağmiñik, tikiutiplugu nunamun taiyuutiqaqtuamun “Niaqum Saunğanik,” Hebrew-tigunaasrii taiyuutiqaqhuni “Golgotha-mik.” ¹⁸ Taapkua anuyyiuqtit kikiaktuutiniğaat Jesus sannigutamun, piqasriqlugu malğunnik atlanjik iññunnik kikiaktuutiplugik sannigutanun avataanun, Jesus qitiqñiutiplugu. ¹⁹ Pilate-ñum aglanigaa ilisimmatiksraq aglak aasrii taapkua anuyyiuqtit iliplugu sannigutam qulaanun, itna aglalik, “Jesus Nazareth-miu, umialgat Jew-ñuruat.” ²⁰ Iñugiaktuat Jew-ñuruat agliqiniğaat, taamna Jesus kikiaktuutikkauvia unasriñgitluni nunaqqimiñ. Ilisimmatiksraq aglak aglak-simapluni piñasruñutlugu uqautchisigun Hebrew-tigullu Latin-tigullu suli Greek-tigun. ²¹ Jew-ñuplutiñ qaukñisa agaayuliqsit itnağniğaat Pilate, “Aglaknagu ‘Umialgatnik Jew-ñuruat,’ aglaan ‘Taamna iñuk uqağniługu, uvaña umialigigaatña Jew-ñuruat.’” ²² Pilate-ñum kiuniğai, “Qanuq iliplugu uvaña aglakkağa taatna aglaksimagsiruaq.”

²³ Anuyyiuqtit kikiaktuutianikmatrun Jesus sannigutamun, tiguniğaiç atnuğaanji autaaqaqsipługich sisamañutlugich, atausri-uttağutiñ piqatlasriplutiñ, aasriñ atnuğaanja kiluiłaaq ukiłhaaq aulaiłaq qaliğurriañumaniqsuq. ²⁴ Anuyyiuqtit uqaqsiñiqsut avatmun, “Aliktusruñaqnagu una, nalautchağautigilakput ilitchuğisagługu kimun piginiaqtilaanja.” Taat-

naqamitruᅇ immigñiᅇaat uqaliq uqautigimaruuaq itna,

“Iliᅇisa autaagaich atnuᅇaatka inᅇmiknun, sulii nalautchaaᅇautigiplugu atnuᅇaaga.” *Psalm 22:18*

Anuyyiuqtit piñiᅇaat taamna.

²⁵ Taatnaqtitlugich qichaᅇniqsut killinani kikiaktuutrivium Jesus aakanalu, sulii aakanan aniqataa, Mary-lu ilaqataa Clopas, sulii Mary Magdalene. ²⁶ Jesus-ᅇum qiniqamiuᅇ aakani sulii maliguaqti piᅇpagikkani qichaqatauruak, nipliutinigaa aakani, “Aakaan, tarra igñiᅇiñ!” ²⁷ Sulii nipliutiplugu taamna maliguaqti, “Tarra ilvich aakan!” Tarakᅇaniñaglaan taavruma maliguaqtim inᅇmaᅇniᅇaa kiñuniᅇmiñun.

Jesus-ᅇum Tuquᅇha

²⁸ Jesus-ᅇum ilisimanigaa, sum iluᅇani immikkauha, sulii agliqsimaruuaq uqaliq immianiktitchaqᅇugu nipliᅇñiqsuq, “Imiᅇuktunᅇa.”

²⁹ Piᅇaluguuq tamaani inniqsuq imalik siigñagᅇluktumik misruᅇqumik. Tarra iliniᅇaat misruᅇtaᅇtaᅇ misruᅇqumun, aasiiñ akiᅇqumik israuttusriᅇᅇugu takpichunᅇa israᅇᅇutiᅇlugu qaᅇᅇuuknun. ³⁰ Jesus akuᅇtuᅇamiuᅇ misruᅇᅇuq nipliᅇñiqsuq, “Tarra naattuuᅇ.” Aasriiñ sikitlugu niaquni anigñiᅇiᅇñiqsuq.

Jesus Kapigaat Sanniᅇaagun

³¹ Tarra Jew-ᅇuruat inᅇiᅇniᅇaat Pilate, niugaaᅇtaᅇᅇugich tuᅇunaᅇiaᅇuᅇlugu taapᅇua aᅇutit tuᅇᅇutauruat aasrii atqaᅇtillugich sannigutanitñiñ. Taatnaᅇuᅇniqsut takku tikiumapluni tallimmiuᅇiᅇ akunniᅇsaami

ilinisa nivinatqungitlugich timit sannigutanitni minguiqsiagvium uvluani, takku tikiumani-aqhuni nuimaniqsraq minguiqsiakiq atlaniñ minguiqsiagñiñ. ³² Anuyyiuqtit taruñaqaminj niugaaqtagñigaich taapkuak avataani Jesus-ñum tuqqtauqatauruak Jesus-kun. ³³ Aglaan tikitmatruñ Jesus ilitchuğiniğaat tuqaniksimalha. Taatnaqlugu ilinisa niugaaqtanginiññaat. ³⁴ Aglaan ilanata anuyyiuqtit kapiniğaa panamiñik Jesus-ñum sannigaagun aasrii tarvauvaa auglu imiğlu maqiplutik. ³⁵ Inuk taamna qiniqtuaq taavrumiña ilisimarrigiğaa ilipsipsuuq ukpiqsritquplusri. Ilaan uqauttutaa ilumutuuruq, suli ilisimagaa uqauttutmi ilumutuulha. ³⁶ Taatnaiiplugu iniqtauniqsuq aglausimaruq uqaliğmi immiqługu, “Nalliatunniñ saunigikkañiñ piiyaqtakkauyumiñaitchut.” ³⁷ Suli atla uqaliq itnaqsimaruq, “Ilinisa sukuigługu qiniğisigaat ilaa kapukkaqtin.”

Jesus-ñum Iluvikkautha

³⁸ Taavruma aquagun Joseph-guuq Arimathea-ğmiu maliguaqtaupmiñiqsuq Jesus-mi nalunautchipluni takku iqsimmagmi Jew-ñuruanik pipłuni. Apiqsruqman Pilate-ñum pitquniğaa timi, Joseph-ñumaasrii aullautiplugu. ³⁹ Nicodemus, taimñaptuuq qiniğiaqtuaq Jesus-mik unnuami, tuvaaqatauniqsuq Joseph-mi saagaqhuni tallimakipiatun uqumaisilaalinmik tipragiksautinik atlagiñik atiqaqtuaniq myrrh-miğlu aloe-miğlu. ⁴⁰ Taapkuak inñuk piñigaak Jesus-ñum timaa nimiqsruqlugu ukiñhaamik

piungiyaikkusriqsuqsimmaan, taatnatun Jew-
 ɲuruat timimik savaaqagaǵilhat atriplugu.
 41 Taavrumaniguuq nautchiivini Jesus-ɲum
 tuqqutauviani inniqsuq nutaaq iluviksraq
 atuqsimaiḷaaq. 42 Uvvaasriiñ pisigiplugu Jew-
 ɲuruat paqnaviat, suli taavruma iluviksram
 qanilḷagun, inillañniǵaat Jesus taruḷa.

20

Iluviq Iñuitchuaq

1 Uvlaatchaurami aullagñisautani
 akunniqsaam tanuǵagugaaqtitlugu, Mary
 Magdalene iluviǵmunɲiqsuq aasrii qiniqlugu
 iyagak. Piiqsimaniqsuq paananiñ iluvǵum.
 2 Aqpaqsruqhuni utlautiniqsuq Simon Peter-
 mun suli atlamun maliguaqtimun, Jesus-ɲum
 piqpagikkañanun, aasrii uqautiplugik, “Iñuich
 aullautiniǵaat Ataniq iluviǵmiñ. Iḷitchuǵingitchikput
 napmun inillaktiḷaḷaḷa.” 3 Peter-lu atlalu
 taamna maliguaqti utlautiniqsuk iluviǵmun.
 4 Iluqatik aqpaqsruqhutik, aglaan ilaqataan
 maliguaqtim uniñniǵaa Peter tikiḷgaaqhuni aasrii
 iluviǵmun. 5 Auǵrukami qiniǵniǵaa ukiḷhaaǵiksaaq
 nimiqsruutaa aglaan isinginiñiqsuq. 6 Kiñuagun
 tikitñami Simon Peter uiyuiñaqhuni isiqniqsuq
 tatqamuḷa qiniqlugich aasriiñ ukiḷhaat nallaviani,
 7 suli ukiḷhaaq nimgutauruaq Jesus niaquanun
 inillaksimanginiñiqsuq taapkunuḷa ukiḷhaanun
 aglaan imullaksimaniqsuq ilaagun. 8 Taimñali
 atla maliguaqti tikiḷgaaǵaluaqtuaq iluviǵmun
 isiqmiñiqsuq, qiniqlugu aasrii ukpiqsripluni.
 9 Ilinjik kanjiqsianilguiñniǵaaksuli aglausimaruuaq

uqalıq itnaqsimaruaq ilaa anıtqikkisiñiplugu tuqulıgmiñ. ¹⁰ Tarakña taapkuak malıguaqtik utıgñıqsuk anılaaqhutik.

Jesus-ñum Sagviḷha Mary Magdalene-mun

¹¹ Mary-li silataani itluni iluvğum qianıqsuq. Qiallağmi auğruağniqsuq qıñıgukhuni iluvıgmun.

¹² Aasrii qıñıqtuq malğunınik israğullanınik atnuğaallañnik qatıqtaanıq aquppiruak Jesus-ñum timaan irviani, ilaqataa nıaquan tuñaani aasriiñ ilaqataa isıgaiñ tuñaatni. ¹³ Taapkuak nipliutinıgaa,

“Marii, suvaata qıavich?” Kiunıgik, “İñuich aullautinıgaa Atanıga, aasriiñ nalugıga ilıñıtñun napmun inillaktılaaña.”

¹⁴ Taatnaqqaaqhuni kinıaqhuniasrii qıñıgıñıgaa Jesus qıchaqtuaqtuaq, aglaan ilıtchuğingıñıñıgaa Jesus-ñutilaaña. ¹⁵ Jesus-ñum apiqsruğniğaa

Mary, “Suvaata qıavich? Kiña pakikpiun?” Ağnam nautchialıqinasugıplugu nipliutinıgaa, “İñuuk, aullautıgupku uvakña, uqautillaña napmun inillaktılaaña; uvañali aiyumıgıga.”

¹⁶ Tarra Jesus tuqluğaa atqanıq, “Marii!” Ağnaq kinıaqhuni uqağniqsuq ilaanun, “Rabboni!” (itnautauruaq Hebrew-t uqausrıñısıgun, İlisautrii!)

¹⁷ Jesus-ñum nipliutıtqıñıñıgaa, “Aksıññıaqnaña takku aullangıtchuñasuli pakmuña Aapamun. Aglaan aullağutin anıaqatıumnun kilıgıakkıch pakmuñağniğniñıñı ilaanun Aapamnun Aapagıkkapsıtñunlu, uvaña Agaayyutımnun sulı ilıpsi Agaayyutıpsıtñun.” ¹⁸ Mary Magdalene uqautıyağniğai malıguaqtıt qıñıgıñıplugu Atanıq sulı tamatkunıña uqautıñıpluni.

Jesus-ñum Sagviḷha Malıguaqtimiñun

19 Tamarrumani uvlumi unnukman aullaḡniisautaani akunniqsaam, maliguaqtit katimmiñiqsut atautchimi kiluusautipluṭin nuyuaqhutin Jew-ḡuruaniñ. Taimmaiñaq Jesus-ḡum tikitlugich akunanḡiḡñigai nipliutiplugich, “Qiñuiññaq ilipsitñun!” 20 Taatnaqqaaghuni qiñiqtinnigai ikiñigmiñik arganmiñi suli saniqqamiñi. Tarra maliguaqtit quviatchanñiqsut qiñiqamitruḡ Ataniq. 21 Jesus-ḡum nipliutiqinñigai, “Qiñuiññaq illi ilipsitñun! Atriḡlugu Aapam tuyuqalḡa uvamnik, taatnatuntuuq tuyuḡigipsi.” 22 Taatnaqamigich aniqsaagviginiḡai taapkua maliguaqtini nipliutiplugich, “Akuḡtuḡsiuḡ Ipḡitchuaḡ Irrusriq. 23 Ilipsi natḡiusrimaagupsigik iñuich killuḡsautinich natḡikkaurut, aglaan natḡiusrimaangitchupsigik killuḡsautinich natḡikkaungitchut.”

Jesus Sagviḡḡa Thomas-mun

24 Iḡanarguuq maliguaqtit, Thomas-mik taiyuutilik Malḡimik, tarani ingiññiqsuq Jesus tikitman. 25 Atlat maliguaqtit uḡautiniḡaat, “Qiñigikput Ataniq!” Thomas nipliutiniḡai, “Qiñingisuaḡupkich ikiñinḡi kikiagich argaiñi suli ililugich argatka ikiñinanun sanigaañi ukpiḡsriyumiñaitchuḡa.”

26 Akunniqsaananikhutin kiñuvatigun maliguaqtit katimalḡiññiqsut, Thomas piḡataupluni taavrumani. Talut umiktuutiḡaḡniqsut, aglaan Jesus akunanḡianilḡiññigai nipliḡhuni, “Qiñuiññaq ilipsitñun!” 27 Ilaan nipliutiniḡaa Thomas, “Israutilugich argaktin uvuḡa, qiñikkich argatka, israagutilugich argaktin

saniqqamnun. Arguaqtungigutin ukpiqsriiñ!”
 28 Thomas kiunigaa, “Ilvich atanigigikpiñ suli
 Agaayyutigigikpiñ!” 29 Jesus-ñum nipliutigaa,
 “Ukpiliqpich qiñianikapña kisanik? Qanutun
 quvianaqtigivat tamatkua ukpiqsriruat
 qiñigaluaqnaña.”

Qanuq Pitquriñhat Ukua Makpiğaat

30 Jesus-guuq iñiqtaqağniqsuq iñugiaktuanik
 atlanik quviquaqtuanik savaanik maliguaqtimi
 sivugaatni, aglaksimalutin ingitchuanik ukunani
 makpiğaani. 31 Aglaan tamatkua aglausimarut
 ukpiqsritquplusri Jesus Christ-ñutilaanjanik
 Igñiña Agaayyutim, suli iñuutlasritquplusri
 ukpiqsrihipsigun ilaanik.

21

Jesus-ñum Sagviñha Tallimat Malğurñun Maliguaqtimiñun

1 Kiñuagun tamarruma Jesus sagviaqtup-
 saagniqsuq inmiñik maliguaqtimiñun siñaani
 narvam taiyuutiqaqtuam Tiberias-mik, uvva
 itnailiplugu, 2 Simon Peter-lu, Thomas-lu
 taiyuutilik Malğimik, Nathanael-lu Cana-ğmiu
 Galilee-mi, igñaglu Zebedee-m suli malğuk atlak
 maliguaqtik, iluqatin atautchimiinniqsut. 3 Simon
 Peter nipliğniqsuq ilamiñun “Qalliagñiaqtuña.”
 Taatnaqman taapkua atlat nipliutipmiñigaat,
 “Malikkisigiptigiñ.” Iluqatin ikiniqsut umiamun,
 aglaan unnuaqtutilaanani sumikunniñ
 qalunginiñniqsut. 4 Siqiñgum mayuuraalhani Jesus
 qichagñiqsuq imğum siñaani aglaan maliguaqtañ
 ilitchuğinginiñigaat Jesus-ñutilaanña. 5 Ilaan

nipliutiniġai, “Ililġaat, qaluutiqaqpsi?” Ilinġisa kiuniġaat, “Naami.” ⁶ Ilaan nipliutilġiññiġai, “Sinġitchiunġ kuvraqsi taliqpian tunjaanun umiapsi, ilipsiġi qalukkumuusri.” Maliġuaqtit sinġinniġaat kuvraqtiġ aasriiñ payyaksagñiġaat nuqitchaqamitruġ umiam iluanun takku qaluuvagiġluni. ⁷ Maliġuaqtim Jesus-ġum piqpagikkaġan nipliutiniġaa Peter, “Piñña Ataniġiniġikput.” Simon Peter-m tusraa'amiun takpiñña Atanġulha, ilaan atitqiksiqamiun atnuġaani mattaummitchani misiññiqsuq taġiumun. ⁸ Taapkoa ilai maliġuaqtit kilvaġniqsut umiakun nuqirrutigalugu kuvraq imalik qaluġnik ilinġich unasriuraqhutiġ siñaaniñ, tallimakipiatun apluqpaġtaaqhuni urraksrayuġnaliktun. ⁹ Ilinġich tulakamiġ, qiñiqtut iknipiamik qaluġnik uutaliġmik sulii qiñiqhutiġ qaqqunik. ¹⁰ Jesus-ġum nipliutiniġai, “Uvuġautrisitchi ilaġitñik qaluich qaluktapsi akkuvak.” ¹¹ Simon Peter-m ikitqikhuni umiamun kaliġñiġaa kuvraq siñaanun imalik qalukpaġnik, tallimakipiaq malġukipiaq qulit piñasrunik iñugiaktiilaaliġnik; naagatarra iñugiakkaluaqhutiġ kuvraġat alinġiññiqsuq. ¹² Jesus-ġum nipliutigai, “Uvuġaġusri niġisitchi.” Nalliataunniñ maliġuaqtit apiqsruġmangiññiġaa, “Kisuuviġh?” Ilinġisa ilitchuġiniġaat Atanġutilaanġanik. ¹³ Jesus-ġum qallilaaqhuni tigu'amiun qaqqiaq autaagñiġaa ilinġitñun. Taatnatunsulii piñiġaa qaluk. ¹⁴ Taavrumani piñatchiġñiġai Jesus-ġum qiñiqtitaħi inġmiñik maliġuaqtinun aġitqiqaaqhuni tuquħiġmiñ.

Jesus-lu Peter-lu

15 Ilinich niġianikmata Jesus-ḡum nipliutigaa Simon Peter, “Simon! Iġñinja John! Piġpagitlukpiña ukunakḡa?” Peter-m kiugaa, “Aa, Ataniiq! Iḡsimagiñ uvaḡnun piġpagiḡhiñ.” Jesus-ḡum nipliutigaa, “Niġipkakkich ipnaiyaatka.”
 16 Tugliḡiḡugu Jesus nipliutilgiññiġaa, “Simon! Iġñinja John! Piġpagiviña?” Peter-m kiugaa, “Aa, Ataniiq! Iḡsimagiñ uvaḡnun piġpagiḡhiñ.” Jesus-ḡum nipliutilgitchaa, “Qaunagikkich ipnaitka.”
 17 Piñatchiḡugik Jesus-ḡum nipliutilgitchaa “Simon, Iġñinja John, piġpagiviña?” Peter aliatchaḡniqsuq Jesus-ḡum apiqsruḡmani piñasruni atiruamik, “Piġpagiviña?” Aasrii Peter-m kiuniġaa, “Ataniiq! Iḡsimagiñ suapayaaq. Iḡsimagiñ uvaḡnun piġpagiḡhiñ.” Jesus-ḡum kiugaa, “Niġipkakkich ipnaitka.”
 18 Iḡmutuuruamik nipliutigikpiñ, nutau'avich tapsiaḡiksiplutin igliḡaqtutin napmupayaaḡukavich. Aglaan utuqqaḡuḡuvich atlam iñuum qiliḡniġaatin israaqtillutin aullautilutin aullaḡvigisrunḡisaqnun.”
 19 Taatnaḡamiuḡ Jesus-ḡum uqautiginiġaa qanutchikun tuqulikun Peter-mun kamanaqtinniaqtilaḡaḡa Agaayyun. Taatnaḡaaḡugu nipliutiniġaa, “Maliguaḡḡa!”

Jesus-lu Atlalu Maliguaqtilu

20 Peter-m kiḡiaqhuni qiñiḡniġaa maliguaqti Jesus-ḡum piġpagikkaḡa maliktuaq. Taimñaauniqsuq ikusiksimaatuaq qanitluni Jesus-mi nullautchiqamiḡ suli apiqsruḡtuaq, “Ataniiq, kia aatchuutigitniḡniaqpatin?”
 21 Peter-m qiñiqamiḡ taamna apiqsruḡniġaa Jesus, “Ataniiq! Qanuḡniaqpaluḡa?”
 22 Jesus-ḡum kiugaa, “Uvaḡa

iñuupkağukkupku aggitqinjñiaħħamnunaglaan, suuva taamna ilipnun? Malinjaja!”²³ Taamna uqauttutaa siaminniqsuq akunğatnun aniqatigiñun taamna maliguaqti tuquyumiñaiññiğlu. Jesus taatnangiññiqsuq tuquyumiñaiññiğlu, aglaan itnaħhiñaqhuni, “Iñuupkağukkupku aggitqinjñiaħħamnunaglaan, suuva taamna ilipnun?”

²⁴ Taamna maliguaqti taamnauruq quliaqtuaqtuaq tamatkuniņa, sulipsuuq aglaktuq tamatkuniņa, aasrii nalunğitchikput quliaqtuağikkanjan ilumutuulħa.

Uqaliqsaagun

²⁵ Iñugiakkaluaqtuq atla qanusriq Jesus iñiqtağikkaņa. Iluqatin aglaksimalutin atausriukattaaglugich pimakpata, iluqaniqanu nunam tiggummianilgunayaitpalukkai aglaich aglakkaukpata.

**Ippitchuat Makpig^aat - Agaayyutim Uqalhi
Inupiatun**

The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inupiatun, Northwest Alaska (Northwest Alaska Eskimo)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

46cece15-9127-50b3-bf07-88a1082e7ab6